Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 88/1383 | Łódź, Poniedziałek 16 kwietnia 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג כ"ה ניסן תרפ"ח | Nr. 88/1383

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71.

פויליש-דייטשע אונטערהאנדלונגען זאלען ווידער בעגיינט ווערען.

ווין, 15 (ספ. טעל.) אין די פאליטישע קרייזען גיט מען צו א וויכטיגע בעדייטונג די קאנפערענצען, וואס ווערען איצט אפגעהאלטען צווישען ד"ר טווארדאווסקי און ד"ר הערמעס, דעם פארזיצער פון דער דייטשער דעלעגאציע.

די קאנפערענצען וועלכע טראגען א פריוואַטען כאראקטער וועלען ווארשיינליך צופיהרען צום בעגייען די אפיציעלע אונטערהאנדלונגען וועגען א האנדעלס אפמאך.

פון בערלין טיילט מען מיט, אז די שטימונג אין די דארטיגע רעגירונגס-קרייזען זאל זיך האבען עטוואס געענדערט צום בעסערען.

86.000 זל. האט געזאמעלט דער קאמיטעט פאר'ן ארבייטענדען א"י.

ווארשא. 15 (ספ. טעל.) דער קאמיטעט פאר'ן ארבייטענדען א"י האט געזאמעלט 86,000 זל. דערפון זענען 48,000 זל. איבערגעשיקט געווארען קיין א"י און פאר 1000 פונט שטערלינג זענען געקויפט געווארען אקציעס פונ'ם ארבייטער באנק.

יובילעאום

פון אנ'עסטלענדישער צייטונג.

רעוועל. 15 (ספ. טעל.) דער ארגאן פון דער אגראר-פארטיי „קאיא" האט געפייערט איהר 10 יעהריגען יובילעי. דער יובילעי-נומער ענטהאלט 60 זייטען. דאס איז דער ערשטער פאל אין דער עסטאנישער פרעסע-געשיכטע ווען א עסטאנישע צייטונג געהט ארויס אין אזא פארמאט.

כאראקטעריסטיש דערביי איז, וואס צו דער צייט ווען דער נומער איז ארויסגעלאזט געווארען האט נאך געדויערט דער שטרייק פון די זעצערס, וועלכער דויערט דארט שוין כמעט א חודש צייט.

מיניסטער זאלעסקי אויפגענומען דורכ'ן איטאליענישען קעניג.

בערלין, 15 (ספ. טעל.) די דיפלאמאטישע אונטערהאנדלונגען צווישען דעם פוילישען אויסערן־מיניסטער זאלעסקי מיט מוסאליני אין רוים, האט ארויסגערופען א געוואלדיגען אינטערעס אין דער פראנצויזישער געזעלשאפטליכקייט, „וואס פאר א ציל האט זאלעסקי'ס בעזוך אין רוים?" פרעגען די פראנצויזישע בלעטער. און דער „פארי סואר" בעשולדיגט פוילען אין א צוויי־פנים'דיגער שפיל. „מיר פראנצויזען מוזען אויפמערקזאם זיך צוקוקען צו דעם וואס עס טוען די איטאליענישע דיפלאמא־טען, וועלכע „שפילען" קודם כל געגען אונזערע פערבינדעטע, געגען דער קליינער אנטאנטע און געגען דער פעלקער־ליגע, וואס פאר א אינטער־עס האט ווארשא אין דעם דערנעהנטערען זיך מיט רוים? אין פאריז איז מען, פערשטעהט זיך, דעריי־בער אונרוהיג, פוילען איז אונזער פריינד און פער־בינדעטער און האט פאר פיל זאכען צו זיין דאנק־באר דער פעלקער־ליגע, מיט איטאליען האט פוי־לען קיין געמיינזאמעס נישט. די איטאליאנא־פוילי־שע בעהעגונג וועט ענדליך זיין געווענדעט דערצו צו איזאלירען יוגא־סלאוויען. דער גאנצער סיסטעם פון אונטערהאנדלונגען און בונדען, וועלכע עס וויל אדורכפיהרען דער איטאליענישער דיקטאטאר ליגט אויסער געניף און קען נאר שאדען ברענגען דער זאך פון שלום, וועלכען עס וויל איינפיהרען די פעל־קער־ליגע".

רוים, 15 (ספ. טעל.) נעכטען האט מיניס־טער זאלעסקי אין פאנטעאן ארויפגעלעגט א קראנץ אויפ'ן קבר פון דער קעניגין־מוטער און האט זיך איינגעשריבען אין בוך ביים קבר פון קעניג הומ־בערט דעם 1־טען. דאן איז דער מיניסטער אוועק אויפ'ן קבר פון אונבעקאנטען זעלנער.

רוים, 15 (ספ. טעל.) היינט האט דער קעניג מיט דער קעניגין ארויסגעגעבען א פייערליכען פריהשטיק לכבוד דעם מיניסטער זאלעסקי. דעם מיניסטער האבען בעגלייט דער פוילישער געזאנד־טער קנאל און דער גאנצער פערזאנאל פון דער פוילישער געזאנדשאפט אין רוים מיט די פרויען און דער ה' שומלאקאווסקי.

דער פריהשטיק איז פארגעקומען נאך דעם ווי מיניסטער זאלעסקי איז פייערליך אויפגענומען געווארען דורכ'ן קעניג.

ווין, 15 (ספ. טעל.) די קלאנגען וועגען דעם, אז מוסאליני האט ברעה צו שאפען א באלקאנישען בלאק אונטער דער אנפיהרונג פון איטאליען, האלט מען דא פאר נישט קיין ריכטיגע. די הינע פרעסע גלויבט נישט ,אז פוילען זאל ענדערן איהר פאליטישע אריענטאציע.

ווארשא, 15 (טעלעפאניש) בעת זיין אנוועזנהייט אין רוים וועט דער אויסערן־מיניסטער זא־לעסקי ארומרעדען מיט מוסאלינין די פראגע וועגען ענדערען די געזאנדשאפטען אין רוים און אין ווארשא אויף אמבאסאדעס.

Dr. med. URYSON
ספעציאל-ארצט
פאר אינערליכע קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 20, טעל. 35-85
נעהמט אן פון 3—5 נאכמיטאג. 887

500 ארבייטער אומגעקומען אין א קויהלען-גרוב

פעקין 15 (א.וו.) לויט ידיעות פון מוקדען, איז צוליב א פערפלייצונג אין א קויהלען-גרובען אומגעקומען 500 ארבייטער.

צעהנדליגער מענשען-קרבנות, צוליב אנ'אויפרייס אין א טאנק-זאל.

לאנדאן, 15. (אט"ע). פון ניו-יארק מעל-דעט מען, אז אין וועסטפאלען אין שטאט מיסורי, איז צוליב אג'אויפרייס פערניכטעט געווארען דער בנין, אין וועלכען עס האט זיך געפונען א טאנק-זאל. ביז איצט האט מען פון אונטער די חורבות ארויסגענומען 23 טויטע. 16 פערזאן זענען שווער פעהוואונדעט.

צוליב'ן אויפרייס האט אויסגעבראכען א גרוי-סע שרפה, וועלכע האט זיך אריבערגעווארפען אויף 4 שכנותדיגע בנינים. מ'האלט, אז אונטער די חורבות געפונען זיך נאך עטליכע צעהנדליג קרבנות.

לואי מארשאל גיט 100,000 דאלאר פאר דער יודישער קאלאניזאציע אין רוסלאנד.

ניו-יארק, 15 (י.ט.א.) לואי מארשאל האט אויסגעדריקט זיין גרייטקייט צו געבען 100,000 דאלאר פאר'ן 10 מיליאן דאלאר-פאנד, וואס זאל געשאפען ווערען פאר דער יודישער קאלאניזאציע אין רוסלאנד. ווי בעקאנט, האט ראזענוואלד אסי-גנירט אויף דעם פאנד 5 מיליאן דאלאר. קיין ווייטערדיגע גרויסע נדבות זענען ביז איצט נישט געמאלדען געווארען.

לארד פלומער איבערגענומען זיין אמט.

ירושלים, 15. (י.ט.א.-טעלעגראפיש). לארד פלומער, וועלכער איז געווען קראנק, האט צוריק איבערגענומען זיין אמט.

ווענדונג צו די ה"ה מחותנים פון די בעוואוסטע מוזיק-קינסטלער געבר. טויבע

דערמיט האבען מיר דעם כבוד די געעהרטע מחותנים און בעלי-שמחות געפל. מיטצוטיילען, אז צוליב דעם, וואס מיר ווערען נישט צו דער געהעריגער צייט פון די מחותנים געוואויר וועגען אייערע אלע שמחות און חתונות און דורך דעם פאסירט גאנץ אפט, אז די בעלי-שמחות פיהלען זיך בעליידיגט, וואס מיר קומען נישט צו דער פינקטליכער צייט אנצונעהמען די בעשטעלונגען. דעריבער בעטען מיר אלע מחותנים געפל. אונז צו לאזען וויסען גענוי די טערמינען, כדי צו קענען ווי געהעריג צופרידענצושטעלען די בעלי-שמחות.

גלייכצייטיג ערלויבען מיר זיך אויפמערקזאם צו מאכען די געעהרטע ה"ה מחותנים, אז מיר נעהמען ביי קיין פאל נישט אן קיין שום פערוויילונגען, וואס קענען זיין פערבונדען חלילה מיט חילול השבת. דעריבער האפען מיר, אז מיר פערדינען דעם פולען צוטרוי פון די ג' בעלי-שמחות.

מיט אכטונג

מוזיק-קינסטלער **געבר. טויבע.**

אנמעלדונגען נעהמען אויף: ע. טויבע, ווסכאדניא 18; ק. טויבע, נאווא-צעגעלניאנא 22 ; י. טויבע, אלעע 1. מאי 18.

בעמ.: מעסיגע פרייזען! פאר אונבעמיטעלטע — אויסנאהמס-פרייזען!

Dr. med.

L. Pikielny

אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר
נירען, בלאזען- און הארן-קראנקהייטען

Nawrot 8,

telefon 19-90.

עמפפאנגט פון 4—7 און אוונט

מאסאזש- און הייל-גימנאסטיק-שולע און קאבינעט
פון דר. מעד.

ב. שמירגעלד

צעגעלניאנא 8, טעל. 51-89.
יוקענבריינער - פערקרימונגען, פערעלזונג, נערווען-שטערונגען, אפאטיקס, ארטריטיזם, שפינאל-פערשטאפונג, גינעקאלאגישע מאסאזשען, בעהאנדלונג פון רייזשע שוואכע קינדער (נראפען). יעדן דעם ענדיגען די שולע, ווערט ארויסגעגעבען א צייגניס עמפפאנג פון 3—5 נאכמ.

צו דער פערלאבונג פון אונזער פריינד
ה' י. אינפעלד מיט פרל. עטקא זאנדבערג
גראטולירען הערצליך
ד. זילבערבערג און פרוי.

מיין ליבען פריינד און קאלעגע
ה' י. אינפעלד
צו זיינע תנאים מיט פרל. עטקא זאנדבערג
ווינשט א הארציגען מזל-טוב
בנימין זילבערבערג.

מיר דריקען אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל אונזער פריינד מלך לעסקי, צוליב דעם טויט פון זיין פערשטארבענעם ברודער

אל-עזר נ. ע.

המקום ינחם אותך בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

ש. בארנשטיין און פאמיליע.

633

גוואלדיגע ערד=ציטערניש אין בולגאריע

דערפער פערוואנדעלט אין חורבות; פיל טויטע און פערוואונדעטע.

סאפיא, 15 (ספ. טעל.) נעכטען האלב 11 פריה האט מען דא געפיהלט א שטארקע ערד־ציטערניש. די געגענד טשירפאן אין דרום־בולגאריען האט בעדייטענד געליטען און איז געווען א געוויסע צייט אפגעשניטען פון איבעריגען לאנד, א טייל פון דעם געגענד און די שכנה'שע דערפער שטעלען מיט זיך פאר אמת'ע חורבות. עס זענען אויך געווען מענשליכע קרבנות.

אין באריסאוגראד אויף דרום פון טשירפאן זענען אומגעקומען זיבען פערזאן. אין פיליפאפאל איז איינגעפאלען א מעטשעט און עס זענען דערהרג'עט געווארען צוויי פערזאן. אין די געליטענע ערטער איז ארויסגעשיקט געווארען הילפס־אפטיילונגען. דער מיניסטער־פרעזידענט איז אליין ארויסגעפאהרען אויפ'ן ארט פון דער קאטאסטראפע.

לויט די לעצטע ידיעות זענען אין דער געגענד פון טשירפאן כמעט אלע הייזער פערניכטעט. דער באהנהויף איז איינגעזונקען חרוב. דרייסיג פערזאן האבען געפינען דעם טויט און א גרויסע צאהל זענען פערוואונדעט.

די ראזינע ערד־ציטערניש האט מען געפיהלט אויך אין קאנסטאנטינאפאל און אין בוקארעשט. קיין בעדייטענדע שארענס איז דארט אבער נישט געווען.

קראקאו. 15 (טעלעפ.) די סייסמאגראפען פון היגען אבסערוואטאריום האבען נאטירט א געוואלדיגע ערד ציטערניש. צום ערשטען מאל האט זיך די אויפטרייסלונג געפיהלט 2 מינוט נאך 10, באלד נאך דעם ארום 10 מיט 8 מינוט איז פארגעקומען די הויפט־אויפטרייסלונג, און א שעה ארום האבען די אויפטרייסלונגען אויפגעהערט. די ערד־ציטערניש איז פארגעקומען אויף א דיסטאנץ פון אנ'ערך טויזענט קילאמעטער.

פויליש=ליטווישע אונטערהאנדלונגען

הויבען זיך ווידער אן היינטיגען פרייטאג אין בערלין.

ריגע, 15 (ספ. טעל.) „לעטובאס איראס" טיילט מיט, אז די פויליש־ליטווישע אונטערהאנדלונגען, וואס הויבען זיך אן אין בערלין וועלען פארקומען לויט דער רייהע אין דער פוילישער און ליטווישער געזאנדשאפט. לויט די אינפארמאציעס פון דער צייטונג וועלען די אונטערהאנדלונגען דויערען נאר איין טאג, ס'וועלען ערלעדיגט ווערען נאר מכבדישע ענינים ווענען ארט, טערמין און אנד. איינצעלהייטען פון די אונטערהאנדלונגען.

ווארשא, 15 (טעלעפאניש) די ערשטע זיצונג פון די פארזיצערס פון אלע פויליש־ליטווישע קאמיסיעס וועט פארקומען פרייטאג, דעם 20 ה. ח. מצד פוילען וועלען אנטיילנעהמען די ה"ה: שומלאקאווסקי, האלובקא און טארנאווסקי. שומלאקאווסקי. וועלכער איז מיטגעפאהרען מיט מינ. זאלעסקי קיין רוים וועט פון דארט פאהרען דירעקט קיין בערלין.

קאוונא, 15 (ספ. טעל.) מצד ליטע וועלען זיך אין די פויליש־ליטווישע אונטערהאנדלונגען, וואס הויבען זיך אן דעם 17 ה. ח. אין בערלין בעטיליגען: דער דירעקטאר פון פאליטישען רעפארטאמענט אין אויסערן־מיניסטעריום באלוטיס, דער ליטווישער געזאנדטער אין בערלין, סידניקאווסקאס און דירעקטאר זאוניוס, דער ליטווישער געזאנדטער אין בערלין סידני קאלסקאס איז אנגעקומען קיין קאוונא.

דערווייל איז צווישען פוילען און ליטע, בעת די יו"ט איינגעטראטען א לעבהאפטער גרעניץ־פערקעהר. די ארטיגע מאכט האט געשלאסען אנ'אפמאך לויט וועלכען מ'האט געקענט אויף א פאסיר־שיין אריבערגעהן די גרעניץ און די גרעניץ בעפעלקערונג האט דעם אפמאך ברייט אויסגענוצט.

בערלין, (ספ. טעל.) דעם 18 אפריל הויבען זיך דא אן די רייטש־ליטווישע ווירטשאפטליכע אונטערהאנדלונגען.

גיש-קאנצערן פון די קוילען גרובען

וויל נישט צאהלען קיין שטייערן.

בערלין, 15 (ספ. טעל.) דער סאציאליסטישער פארווערטס ברענגט אנ'אינטערעסאנטע ידיעה, אז דער גיש־קאנצערן אין אויבער־שלעזיען וויל נישט בעצאהלען 4 מיליאן דייטשע מארק שטייערן, וואס עס קומט דער שטאט בויטען. אנשטאט די שטייערן האט דער קאנצערן פארגעשלאגען אויסצוצאהלען אנ־אמעריקאנער הלואה אויף 4 מיליאן דאלאר. די שטעטישע פערוואלטונג האט נישט מסכים געווען און פארערט די שטייערן. דאן האט דער קאנצערן געדראהט אפצושטעלען די ארבייטען אין די קוילען־גרובען, וואו ס'ארבייטען איינינע טויזענד ארבייטער. דער פערמעגען פונ'ם גיש־קאנצערן ווערט געשאצט אויף 350 מיליאן דייטשע מארק.

א דעלעגאציע פון כינעזישע נאציאנאלע ארגאניזאציעס קומט קיין א"י.

ירושלים. (יט"א). ווי עס טיילט מיט די אראבישע צייטונג „אל־יאהד אר־דזשעדיד", וועט אין משך פון חודש אפריל א דעלעגאציע פון די כינעזישע נאציאנאלע ארגאניזאציעס בעזוכען ארץ־ישראל, סיריען און עגיפטען.

אין דער דעלעגאציע בעטייליגט זיך אויך דער זוהן פון בעקאנטען, פערשטארבענעם כינעזישען פרייהייטס־פיהרער ד"ר סון־יאט־סען. די כינעזישע דעלעגאציע וועט זיך פערנעהמען ספעציעל מיט אויספארשען די נאציאנאלע בעוועגונגען אין די מאנדאט־לענדער.

אפגעשאפט די וויזעס

צווישען פינלאנד און שוועדען.

העלסינגפארס, 15 (ספ. טעל.) צווישען שוועדען און פינלאנד איז געשלאסען געווארען א קאנווענץ וועגען אפשאפען די וויזעס.

דער בעזוך פון סטודענטען פון ירושלים'ער אוניווערזיטעט אין סיריען.

ירושלים, (י.ט.א.) א גרופע פון 120 סטודענטען פון העבראאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים האט די טעג געמאכט אנ'אויספלוג קיין סיריען און לבנון.

אין די געשפרעכען מיט די סירישע צייטונגס־פארשטעהער האבען די יודישע סטודענטען ערקלערט, אז זיי פיהלען נישט קיין שום פיינדשאפט צו די אראבער, פערקעהרט, זיי שטרעבען מיטצואַרבייטען מיט די אראבער פאר דער ענטוויקלונג פון לאנד.

294 נייע יודישע ביכער

ערשינען אין סאוויעטען=פערבאנד.

מאסקווע, (י. ט. א.) לויט א פערעפענטליכטער סטאטיסטיק זענען אין ראטען־פערבאנד ערשינען אין יאהר 1927—294 נייע יודישע ביכער. די דאזיגע ביכער זענען ארויס אין 1,182,000 עקזעמפלארען. אין דער אנגעגעבענער צאהל געהען אריין: 51 לערן־ביכער, 58 פאליטישע און וויסענשאפטליכע ביכער, 29 פון דער שעהנער ליטעראטור, 29 קינדער־ליטעראטור, 29 פעריאדישע אויסגאבען און א רייהע פערשידענע אנדערע.

אמעריקא וויל שליסען אנ'אר-ביטראזש-אפמאך

אויך מיט ליטע.

קאוונע 15 (ספ. טעל.) פון וואשינגטאן מעלדעט מען, אז דער אויסערן־מיניסטער פון די פעראייניגטע שטאטען קעלאג האט פארגעלעגט דעם ליטווישען געזאנדטען אין וואשינגטאן צו שליסען צווישען ליטע און די פעראייניגטע שטאטען אנ'ארביטראזש־אפמאך לויט'ן מוסטער פון דער אמעריקאנער־פראנצויזישער אפמאך.

די ליטווישע צייטונגען בעמערקען, אז דער ענטפער וועט בעוואוסט ווערען ערשט דאן ווען עס וועט אין קאוונא דערהאלטען ווערען דער פולער טעקסט פון דעם אמעריקאנישען פארשלאג.

ערלויבט צו קומען קיין אמעריקא...

אויף איין נאכט צו געבען קאנצערט

ניו־יארק, (י.ט.א.) דער קאנאדישער בית־יתומים און אגריקולטור־שול, וועלכער האלט אויס 41 יתומים פון פוילען, האט זיך משתדל געווען מען זאל די יתומים אריינלאזען אויף א קורצע צייט אין די פעראייניגטע שטאטען. די דאזיגע יתומים זענען מיט לערך 8 חדשים צוריק געבראכט געווארען פון פוילען קיין קאנאדע, וואו זיי געפינען זיך אין א פארם און וועלען ערצויגען ווערען אלס לאנדווירטשאפטליכע ארבייטער. די קינדער האבען איצט אנ'אייגענעם מאנדאלין־ארקעסטער, וועלכער בעשטעהט פון א זעהר טאלאנטפולער גרופע. די פערוואלטונג פון בית־יתומים האט ארראנזשירט פאר דעם קינדער־ארקעסטער א רייהע קאנצערטען אין ניו־יארק און אין אנדערע שטעט אין די פעראייניגטע שטאטען. די אימיגראציע־מאכט האט אבער די יתומים אין קיין פאל נישט געוואלט ארויפלאזען אויף דעם אמעריקאנער באדען. קוים מיט צרות איז געלונגען אויספועל'ן אנ'ערלויבניש אויף איין אוונד, דעם 8־טען אפריל, ווען עס איז פארגעקומען דער קאנצערט פון דעם קינדער־ארקעסטער. דער קאנצערט איז אדורך מיט גרויס ערפאלג.

פאר די רייכסטאג-וואהלען אין דייטשלאנד.

בערלין, 15 (ספ. טעל.) דער וואהל־קאמיסאר פון דייטשלאנד האט שוין פעסטגעשטעלט די נומערען פון די ליסטעס צו די וואהלען אין דייטשען רייכסטאג. די נומערען זענען פערטיילט געגעווארען לויט דער שטארקייט פון די קלובען אין אלטען רייכסטאג. נומער 1 האבען בעקומען די סאציאליסטען, נומער 2 — דייטש־נאציאנאלע, 3 — צענטרום, 4 דייטשע פאלקס־פארטיי, 5 — קאמוניסטען, 6 — דעמאקראטען, 7 — בייערישע פאלקס־פארטיי, 8 — לינקע קאמוניסטען, אינגאנצען זענען פערהאן 16 ליסטעס.

דייטשע רייכסבאנק געקויפט גאלד פאר 60 מיליאן

בערלין 15 (ספ. טעל.) די דייטשע רייכסבאנק האט אין דער לעצטער צייט איינגעקויפט אין פערשידענע לענדער הויפטזעכליך אין אמעריקע פאר 60 מיליאן מארק־גאלד.

פראצעס געגען די פערשווערער אויפ'ן אינדישען וויצע-קעניג.

לאנדאן. 15 (ספ. טעל.) אין דעאגאר, אין אינדיען, האט זיך נעכטען אנגעהויבען דער פראצעס געגען 8 פערזען. וועלכע זענען בעשולדיגט אין א פערשווערונג געגען וויצע־קעניג פון אינדיען.

עגיפטישער קעניג

פאהרט קיין אמעריקא.

וואשינגטאן, 15 (ספ. טעל.) פון קאיר מעלדעט מען, אז דער קעניג פון עגיפטען פואד האט בדעה צו בעזוכען אמעריקע. די אמעריקאנער רעגירונג גרייט איהם צו א פייערליכע אויפנאהמע.

נישט געשלאסען קיין ענגליש=אפגא=ניסטאנישער אפמאך.

לאנדאן, 15 (ספ. טעל.) אין די לאנדאנער אינפארמירטע קרייזען לייקענט מען אפ די צייטונגס־ידיעות, אז אין צוזאמענהאנג מיט'ן בעזוך פונ'ם אפגאניסטאנישען קעניג אין ענגלאנד זאל האבען געשלאסען געווארען א פאליטישער אפמאך צווישען ענגלאנד און אפגאניסטאן.

די רויטע ארמיי וועט נישט פערגרעסערט ווערען.

וואראשילאוו'ס א רעדע פאר די רויטע אפיצירען

מאסקווע, 15 (ספ. טעל.) וואראשילאוו האט אין א רעדע אויף א פערזאמלונג פון די רויטע אפיצירען ערקלערט, אז די רויטע ארמעע וועט אין משך פון די נאהענטסטע פינף יאהר נישט פערגרעסערט ווערען. די מאכט וועט זיך בעמיהען אין דער צייט צו הויבען די טעכנישע דערגרייכונגען פון דער ארמעע. אין דעם יאהר האט ד יסאוויעטישע רעגירונג אויסגעגעבען אויף אויסצוהאלטען די בעוואפענטע כוחות פון לאנר 750 מיליאן רובל.

טשעכאסלאוואקיש=סאוויעטישער האנדעלס=אבמאך.

מאסקווע, 15. (ספ. טעל.) „וועטשערניא מאסקווא" טיילט מיט, אז אין מאי וועלען זיך אנהויבען די אונטערהאנדלונגען צווישען טשעכאסלאוואקיען מיט סאוויעט־רוסלאנד וועגען א האנדעלס־טראקטאט. נאך פאר'ן אנהויבען די אונטערהאנדלונגען האט די סאוויעט־רעגירונג בדעה צו מאכען אין טשעכאסלאוואקיען גרויסע בעשטעלונגען אויף טעקסטיל־סחורות און פערשידענע מאשינען.

אבגעהיט פונ'ם פראנצויזישען סעקוועסטער.

בערלין, 15. (ספ. טעל.) די לאדונג פון גאלד, וועלכע איז געפיהרט געווארען פון אמעריקא קיין דייטשלאנד אויף דער שיף „דרעזדען" איז נעבען דעם לאמאנש־קאנאל איבערגעלאדענט געווארען אויף אנ'אנדער שיף.

דאס איז געשעהען דערפאר, ווייל די סאוויעטען האבען מורא געהאט, אז אויב די גאלד־לאדונג וועט קומען קיין שערבורג, וועט זי דורך דער פראנצויזישער מאכט סעקוועסטרירט ווערען.

געשווימען אהן אפויזע 46 שעה

בערלין 15 (ספ.טעל.) דער דייטשער שווימער אטטא העמעריך האט אין האמבורג געשלאגען א נייעם רעקארד אין דויערהאפטען שווימען, ער איז געשווימען אהן א פויזע 46 שעה.

די פערוואלטונג פון דער

לאדזער יודישער קהלה

פערעפענטליכט

= א קאנקורס =

אויף א משגיח

איבער דער לאדזער שחיטה, וועלכער זאל זיין בעהאוועגט אין אלע ענינים פון שחיטה. ווער עס פיהלט זיך בערופען דערצו, זאל אפגעבען א שריפטליכע אפערטע ביז דעם 17־טען ד. ח. אין קהלה־קאנצעלאריע, פרייהייטס־פלאץ 6, אין די ביורא־שעה'ן צווישען 9 און 3 נאכמ. 839

Dr. med.

NIEWIAŻSKI

Sienkiewicza 34

tel. 59-40.

ספעציאליסט פאר סיפיליס הויט און הויט־קראנקה בעהאנדל. פונמענער־שוואכע נעמט אן פון 5—9 אווענד

Dr. med.

BRAUN

23 פאלודניאווא 23,

טעלעפאן 40-26.

ספעציאל־ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע.

בעהאנדלונג מיט נוארין־ליכט (הארר־אויספאל)

נעהמט אן פון 9 ביז 11 פריה און פון 5—8 אווענד.

נייע רעקלאמע=חודש!

איך מאך דערמיט בעקאנט דאס געעהרטע פובליקום, אז נאך א גרינדליכען רעמאנט, האב איך ביי מיין קינסטלעריש־פאטאגראפישען אטעליר ערעפענט

א ספעציעלען פארטרעטען-אנשטאלט,

וואו עס ווערען אויסגעפערטיגט די שענסטע פארטרעטען לויט דער נייעסטער פאטא־טעכניק צו שטוינענד ביליגע פרייזען:

א פארטרעט 30 X 40 מיט פאספארטו און ראהם נור 13.50 זל.

" " 50 X 40 " " " " 20.—

די אויפנאהמען צו פארטרעטען ווערען געמאכט גענצליך אומזיסט.

נוצט אויס די געלעגענהייט! מיט אכטונג

קונסט־פאטאגראפישער און פארטרעטען־אטעליער

„PARISIEN" wł. H. Sroka

Łódź, Brzezińska 69. צופאהר מיט'ן טראמוואי נומ' 1.

לאָדז. 16 אַפּריל 1928.

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז. 16 אַפּריל 1928

דער יקרות
און די אויפגאַבען פון דער רעגירונג.

פון אַלע זייטען הערט מען זיך איצט קלאָגען אויף דעם שטייגענדען יקרות. די טענות זענען טאַקע בעגרינדעט, די יקרות־כוואַליע איז די לעצטע 3 חדשים שטאַרק געשטיגען. זי האָט קודם־כל אַרומגענומען דעם ערשטען לעבענסמיטעל־אַרטיקעל — תבואה, וועלכע ווייזט אַרויס אַ געוואַלדיגע העכערונגס־טענדענץ צוליב דעם, וואָס דער אינערליכער רעזערוו האָט זיך אויסגעשעפּט און די פּרייזען האָבען זיך געהויבען אויך אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלען מאַרק. די פּרייזען פון תבואה זענען פיל גרעסער ווי די פּרייזען פון דעם זעלבען אַרטיקעל אין דער זעלבער צייט אין יאָהר 1927.

דער יקרות אויף תבואה האָט זיך זעלבסטפערשטענדליך אָפּגערופען אויף די אינדוסטריע־אַרטיקלען. קודם־כל האָבען געהעכערט די פּרייזען די קאַרטעליזירטע אינדוסטריעלער. אין אַ קלענערע מאָס האָבען דאָס געקענט טון די אינדוסטריעלער, וועמענס פּראָדוקציע געפינט זיך אויפ'ן מאַרק אין דער ספערע פון פרייער קאָנקורענץ. אַזוי זענען ביז איצט שטאַרק געשטיגען: נאַפט, צינעל, האָלץ, לעדער, אייזען און קוילען. אויך צוקער ווייזט אַרויס אַ גרויסע שטייגערונגס־טענדענץ. ס'איז נאָך כדאַי צוצוגעבען, אַז ביז איצט זענען נאָך נישט בעשטיגען די אַרטיקלען, וועלכע אונטערליגען דער צאָל־וואַלאָריזאַציע. דאָס איז דערפאַר, ווייל ס'איז נאָך פערהאַן אין לאַנד גרויסע רעזערוווען פון די דאָזיגע אַרטיקלען, וועלען זיך אָט די רעזערוווען אויסשעפּען, דאַן וועלען די אַרטיקלען שטייגען ענטשפּרעכענד צו דער העכערונג פון צאָל.

איצט שטעלט זיך די פראַגע: צי וועט דער יקרות ווייטער געהען פאָראויס, צי וועט ער זיך אָבּשטעלען, אָדער וועלען אפשר גאָר די פּרייזען פאַלען? וואָס שייך די לאַנדווירטשאַפטליכע אַרטיקלען איז עס זעלבסטפערשטענדליך אָנבעלאַנגט פון דעם היי־יעהריגען גערעטעניש. וואָס שייך אָבער די אינדוסטריע־אַרטיקלען, איז נישט פאַרהאַן קיין שום אויסזיכטען, אַז זיי זאָלען ביליגער ווערען, נאָר גראָד פערקעהרט — ט'זענען פאַרהאַן שאַנסען, אַז די דאָזיגע אַרטיקלען זאָלען נאָך טייערער ווערען. מ'מוז אויך נעדענקען, אַז גאָר איינגיכען וועלען אַלע מלוכה־בעאַמטע בעקומען, לויט ווי ס'איז זיי צוגעזאָגט געוואָרען, אַ העכערונג פון לוין און צוליב דעם וועלען אויך טייערער ווערען די מאָנאָפּאָל־אַרטיקלען און באַהן־טאַריף, צוליב וואָס עס וועלען ווידער מוזען טייערער ווערען אַלע אַנדערע פּראָדוקטען. ס'איז אויך פאָראויסצוזעהען, אַז צוליב די גרויסע אינוועסטיציעס, וואָס זענען בעשטימט אויפ'ן היינטיגען יאָהר וועלען אויך טייערער ווערען אַלע בוי־אַרטיקלען און צוזאַמען דערמיט ווידעראַמאָל אַלע אַנדערע פּראָדוקטען.

אַזוי־אַרום זעהען מיר, אַז דער יקרות וועט אויף ווייטער שרייטען פאָראויס און וועט זיך פאָרלויפיג נישט אָבּשטעלען. דער יקרות טראָגט מיט זיך געוויסע אַלגעמיין־ווירטשאַפטליכע געפאַהרען און קודם כל מאַכט ער גרויסע שוועריגקייטען דעם עקספּאָרט. פוילען מוז זיין אַ לאַנד פון ביליגע אַרטיקלען, כדי צו קענען לייכטער עקספּאָרטירען. דאָס אַליין שטעלט איצט פאַר די מאָסגעבענדע ספערען זעהר וויכטיגע אויפגאַבען פון איינהאַלטען דעם מאַרש פון יקרות. ס'דאַרפען געפינען ווערען די מיטלען, וועלכע זאָלען קענען אויב נישט מיט אַמאָל אָבּשטעלען דעם יקרות אויף אינדוסטריע־אַרטיקלען, איז לכל הפחות נישט דערלאָזען צו קיין גרויסע דיפערענצען מיטאַמאָל. אַ גרויס אומגליק וואָלט אָבער געווען ווען דער רעגירונג זאָל זיך נישט איינגעבען אָבצושטעלען די העכערונג פון תבואה־אַרטיקלען. אַזאַ לאַגע וואָלט פשוט געבּרענגט צו אַ ווירטשאַפטליכער קאַטאַסטראָפע מיט אַלע איהרע ווייטערדיגע פאָלגען, פון וועלכע מיר האָבען לײַדער שוין אַזוי פיל פּראַקטיק נאָך פאַר דער הערשאַפט פון אַלע רעגירונגען פאַר מאַי 1926.

א.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה.

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פון: 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע, ווערזשבּיצער(?) 17 פון 10—11 און פון 2—3

בעניינען דעם קאַמף געגען אַנטיסעמיטיזם
פאָדערט די מאָסקווער „פּראַוודאַ“.

די קאָמוניסטישע „פּראַוודאַ“ ברענגט אַ גרויסע צאָהל בײַשפּילען ווי אַזוי אָפענער אַנטיסעמיטיזם ווערט פּראַקטיצירט אין אינסטיטוציעס, אויף די פאַבריקען און צווישען דער בעפעלקערונג. די צייטונג גיט צו, אַז די קאָמוניסטישע אָנפיהרענדע פערזענליכקייטען האָבען לעצטענס פערנאַכלעסיגט זייער קאַמף געגען דעם אַנטיסעמיטיזם און פאָדערט, אַז דער דאָזיגער קאַמף זאָל זיך איצט אויפסניי אָנהויבען.

די צייטונג דערצעהלט, ווי אַזוי אין לענינגראַד האָט מען אויף איין פאַבריק אָפען פערפאָלגט און געשלאָגען יודישע אַרבּייטער, כאָטש זיי זענען מיטגלידער פון דעם קאָמוניסטישען יונגער־פערבאַנד, די נישט־יודישע קאָמסאָמאָלצעס זענען דערבּיי געשטאַנען און געשוויגען. איינינע פון זיי האָבען זאָגאַר געלאַכט, ווען מען האָט זיך געוויצעלט אויפ'ן חשבון פון די יודען מיט די בעריהמטע פוילע אַנטיסעמיטישע וויצען. ווען אַ יודישער קאָמסאָמאָלעץ האָט פּראָטעסטירט האָט דער פערוואַלטער פון ביוראָ פון קאָלעקטיוו איהם עפענטליך געזאָגט: „אויב דו, זשידאָווסקאַיאַ מאָרדאַ, וועסט וואַגען נאָך איינמאָל אַרויסטרעטען, וועל איך זיך מיט דיר אָפּרעכענען“.

אויף דער פאַבריק „ליט“ אין לענינגראַד — דערצעהלט ווייטער „פּראַוודאַ“ — האָבען אַנטיסעמיטען אונטער דער אָנפיהרונג פון זייער אינסטרוקטאָר זיך אַ לאָז געטאָן אויף די יודישע אַרבּייטער מיט אויסגעשריען „זשידעס“ און האָבען גענומען אויסמעסטען די יודישע נעזער מיט צירקלען: „שפּעטער האָבען זיי אויף די ווענט פון וואַש־צימער אויפגעשריבען: „שלאָגט די זשידעס און ראַטעוועט רוסלאַנד“, נאָך שפּעטער, ווען קיינער האָט זיי נישט בעשטראָפט, האָבען זיי מערדערליך צושלאָגען אַ בעדייטענדע צאָהל יודישע אַרבּייטער.

אין מאָסקווע, ווען אַ יודישער אַרבּייטער האָט פאָרגעלעגט מען זאָל אויסשליסען פון פּראָפעסיאָנעלען פעראיין אַ געוויסען כוליגאַן און אַנטיסעמיט, האָט דער פאָרזיצער פון פעראיין, אַ קאָמוניסט אויסגעשריען: „ווי וואַגט איהר... וואָס הייסט איהר פאָדערט אויסשליסען אַ מיטגליד פאַר אַנטיסעמיטיזם?... ווייסט איהר, אַז ווען איך זאָל אייך אָנטרעפען אין די אַמאָליגע צייטען, וואָלט איך אַנדערש מיט אייך גערעדט“...

אין כאַרקאָוו האָבען דריי אַקטיווע קאָמוניסטען, מיטגלידער פון דער פערוואַלטונג פון אַ כאַרקאָווער אַרבּייטער־קאָאָפּעראַטיוו, אַרויסגעלאָזט אַנ'אויפרוף: „נישט איבערגעבען דעם קאָאָפּעראַטיוו אין יודישע הענד, וועהלט בלויז רוסישע מיטגלידער אין דער פערוואַלטונג“. אינ'ם אויפרוף האָבען זיך אויך געפונען ציניש בעמערקונגען אויפ'ן חשבון פון די יודען.

אַנ'ענליכער פאַל האָט פּאַסירט מיט דעם סאָוויעטישען בעאַמטען קאָלבּאַס פון מאָסקווע, קאַלבּאַסינס פרוי האָט זיך צוקריגט מיט איהר יודישען שכן ראָזענבּוים בעת איהר מאַן איז געווען אויף אַ רייזע אין שליחות פון דער רעגירונג. מיט אַמאָל בעקומט ראָזענבּוים פון קאָלבּאַס'ן אַ בריף פול מיט זלזולים אויפ'ן חשבון פון זיין יודישער אָפּשטאַמונג און פון אַלע יודען. דער בריף פערענדיגט זיך אַזוי:

„איהר געדענקט דאָך נאָך מסתמא די אַלטע צייט, ווען מען האָט געמאַכט פּאָגראָמען אויף יודען און מען האָט זיי געשלאָגען, טאָ זאָלט איהר זיך בעסער היטען, אויב נישט, וועלען אייערע פעדערען פון די קישענס פליהען אַזוי שנעל ווי איך וועל קומען קיין מאָסקווע“...

און דאָס איז בלויז דערפאַר, ווייל ראָזענבּוים האָט געהאָלפען דער דינסט פון קאַלבּאַסינס פרוי אָנצוקומען אַלס מיטגליד אין פּראָפעסיאָנעלען פעראיין געגען דעם ווילען פון מאַדאַם קאַלבּאַס.

איבערגעבענדיג נאָך אַ רייהע אַזעלכע שענדליכע אַנטיסעמיטישע פאַקטען, פאָדערט די „פּראַוודאַ“ אַז מען זאָל זיך ווידער אַמאָל נעמען שטאַרק צום קאַמף מיט'ן אַנטיסעמיטיזם.

„מיר ווייסען גאַנץ גוט, שרייבט די צייטונג, אַז דער איצטיגער אַנטיסעמיטיזם האָט זיינע וואָרצלען אין דער עקאָנאָמישער לאַגע. עס קומט למשל פאַר אַ קאָנקורענץ אין דעם פּריוואַטען האַנדעל, עס קומט פאַר אַ קאָנקורענץ צווישען די אַרבּייטער אין קאַנצעלאַריעס אויפ'ן געביט פון אַרבּייטסלאָזיגקייט, עס קומען פאַר רייבערייען אויפ'ן געביט פון דעם ענגען צוזאַמענלעבען אין די דירות. דער אַנטיסעמיטיזם מוז אָבער בעקעמפט ווערען, ווייל עס ליידען פון איהם נישט בלויז די יודען, נאָר אויך דער פּרעסטיזש פון דער סאָוויעטישער מאַכט“.

(י. ט. א.)

——:0:——

די דיכטערין אלישבע
אין אַנטווערפּען.

אַנטווערפּען, (י.ט.א.) די העברעאישע דיכטערין אלישבע איז די טעג אָנגעקומען קיין אַנטווערפּען, וואו זי איז אויפגענומען געוואָרען מיט גרויס בעגייסטערונג דורך דער יודישער בעפעלקערונג. אלישבע האָט אויך אַנטייל־גענומען אין אַ טויזענד־קעפּיגען מיטינג, וואָס די היגע ליגע פאַר'ן אַרבּייטענדען ארץ־ישראל האָט איינגעאָרדנט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַקציע פאַר'ן פאַלעסטינער אַרבּייטער־פאָנד.

געשטאָרבען אַ חשוב'ער יודישער כלל־טוער אין אַנטווערפּען.

אַנטווערפּען (י.ט.א.) דאָ איז געשטאָרבען דר. לאַדיסלויס הערץ.

דער נפטר איז געווען איינער פון די אָנגעזעהענסטע יודישע כלל־טוער אין אַנטווערפּען. אַ בעזונדער חשוב'ן אָרט האָט ער פערנומען אין בעלגישען ציוניזם. יאָהרען לאַנג איז ער געווען פאָרזיצער פון דער בעלגישער ציוניסטישער פעדעראַציע.

ווי אַזוי וועט מען פאָהרען קיין ביראָ־בידזשאַן.

מאָסקווע, (י.ט.א.) אין דער צענטראַלער פערוואַלטונג פון „געזערד“ זענען אויסגעאַרבּייט געוואָרען די כללים ווי אַזוי די איבערוואַנדערער וועלען פאָהרען קיין ביראָ־בידזשאַן.

עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז ביז אירקוטסק וועלען די איבערוואַנדערער פאָהרען אין געוועהנליכע פּאַסאַזשיר־צוגען און פון אירקוטסק ביז דער סטאַציע טיכאַנקאַיאַ אין איבערוואַנדערער־צוגען. דאָס וועט געשעהען דערפאַר, ווייל נאָר ביז אירקוטסק געהען פון מאָסקווע פּאָסט־צוגען און פון אירקוטסק קיין כאַבאַראָווסק קורסירען אויסשליסליך שנעל־צוגען. פון מאָסקווע ביז אירקוטסק דויערט דער וועג מיט אַ פּאַסאַזשיר־צוג 174 שעה און פון אירקוטסק ביז טיכאַנקאַיאַ וועט דויערען מיט'ן איבערוואַנדערער־צוג אַנ'ערך 15 מעת לעת. אַזוי אַרום וועט די רייזע פון די איבערוואַנדערער קיין ביר־בידזשאַן פון מאָסקווע אָן דויערען 3 וואָכען.

אַמישונג פון אַנשטענדיגקייט און אויסגעלאַסענקייט.
פרויען־האַנדעל און כשר'ע יאַטקעס לעבען אין שכנות אין פאַריז.

מיט'ן אָנקומען פון פריהלינג נעמען זיך ווייזען אויף דער יודישער גאַס פון פאַריז ספּעציעלע פריהלינג „שוואַלבען“ פון יענע „מקומות“.

אין קאַפע, וואו דער עולם קען זיך און בילדעט איין משפּחה, ווערען אָט די שוואַלבען גאַנץ גיך בעמערקט. זיי גייען דורך אַ שטרענגען עקזאַמען: ווער זענען זיי? פון וואַנען קומען זיי? נאָך וואָס קומען זיי? אויף אַ געוויסער צייט רייצען זיי די אַלגעמיינע אויפמערקזאַמקייט און יעדער קוקט זיך גוט צו צו זיי. מיט וועמען חבר'ן זיי זיך? ווי קליידען זיי זיך?

די דאָזיגע „שוואַלבען“ ברענגען מיט זיך זייער ספּעציעלען גערוך. באַלד קריגען זיי אַ לאַטע אויף דער פּלייצע און איינער דעם צווייטען שטעמפּעלט זיי: — „טמאים“.

אין פאַריז איז נישטאָ די גרויסע מחיצה, וועלכע טיילט אָפּ די „טמאים“ פון די טהורים ווי אין אַרגענטינע, למשל, פונדעסטוועגען וועט אַנ'אַנשטענדיגער מענש זיך אויך נישט אַוועקזעצען ביודעים מיט אַזאַ ריינעם בײַ איין טישעל. אויף דער יודישער גאַס, וואו איינער איז מיט'ן צווייטען אויסגעבונדען, ווערט יעדער פרעמדער באַלד אַנאַליזירט און צעגלידערט.

באַלד געפינט דער „טמא“ זיינס גלייכען, און חבר'ט זיך מיט איהם. פיהלט ער זיך שלעכט אין איין קאַפע, גייט ער איבער אין אַ צווייטער, אַ דריטער, ביז ער קומט צו דער ערשטער.

פאַריז דולדעט אפילו אָט דעם מאָרגעם אויסמיש, פונדעסטוועגען טראָגען זיי אַריין מיט זיך אַ פאַלשען טאָן אין דער קאַפע, און די גאַנצע שטימונג ווערט דורך זיי קאַליע.

געוועהנליך קומען די פרויען־צושטעלער אין פאַריז נישט צוליב תענוג וועגען, נאָר צוליב געשעפט. נישט קיין טוריסטען נאָר געשעפטסלייט זענען זיי. אונטער זייער שווערן אימפּאָזאַנטען גוף, אונטער'ן האַרטען פערגרעבטען פּנים, אונטער די שווערע אומאָנגענעמע אויגען בעהאַלט זיך, פאַר זיי אין אַ נייער שטאָט, אַ פיבערהאַפטיגקייט, אַנ'אומרוה, אַנ'אומזיכערקייט. אָט דאָ, אויף דער פאַריזער יודישער גאַס, זענען זיי אַביסעל ווייניגער „פּלאַט“ ווי בײַ זיך אין דער היים...

דער אמת'ער מאַרק פון די טמאים איז דאָך סוף־כל־סוף פיניש קיין אַנדערער ווי דאָס קליינע שטעטל פון דער אַלטער היים. דאָרט זענען נאָך פאַרהאַן יונגע אומדערפאַהרענע „פירות“, נאַאיווע נשמות, פערשלאָסענע קערפּערס, וועלכע לאָזען זיך פער'כשופ'ן דורך די פּליטערלעך פון די „גאָלדענע גליקען“.

פאַריז נעמט באַלד אַוועק די אילוזיע פון די אויגען. דאָ איז פּראָסטיטוציע נישט אַזאַ גליק ווי מ'מיינט. די קאָנקורענץ אויף דעם געביט, ווי אויף אַלע אַנדערע, איז זייער גרויס און אויף איין הפקר־מיידעל, וואָס פערדינט שטיקער געלד, איז פערהאַן טויזענטער אַנדערע, וועלכע שטאַרבען פאַר הונגער.

אָט די „מיידלעך“ אין פאַריז, אין אַלע ווינקעלעך, וועלכע שטעלען אייך אָפּ בײַ יעדער ראָג, רייסען אייך בײַ די פּאָלעס, קאָנקורירען צווישען זיך מיט די קערפּערס, פערבּיליגען זייער סחורה, זיי אַליין זענען די גרעסטע אַגיטאַציע געגען פּראָסטיטוציע. דאָס עהרליכע מיידעל זעהט בעשיינפערליך וואָס ס'קען פון איהר ווערען, ווען זי זאָל אַריינפאַלען אין דעם גרוב. דער פאַריזער פּרעפעקט קיאַפּ, וויל „ריינינגען“ די פּראָסטיטוטקעס פון דער גאַס. זיי פערטרייבען אין די לעכער אַריין. וועט ער דורך דעם פערמינדערען די פּראָסטיטוציע אין פאַריז?

מיסטעריע איז אַטראַקציע. וואָס מעהר מ'שטעלט זיך פאַר וועגען יענעם, אַלץ מעהר ציט צו איהם. די פאַריזער פּראָסטיטוציע אין פאַ־יז? ווי אין אַלע שטעט און דערפאַר האָט מען דעם טעות אומ'מיינט, אַז זי איז גרעסער.

אויף דער יודישער גאַס אין פאַריז הערט מען ווייניג וואָס פּראָסטיטוציע־סקאַנדאַלען. קומט, למשל, די „ליאַלקע“ (אַזאַ מין צונאָמען פון אַ „טמא“) ווימט זיך דאָ אָפּ עטליכע וואָכען אָדער חדשים, שטעהט איין אין אַ שעהנעם האָטעל, רויכערט דיקע, מאַסיווע ציגאַרן, עסט דווקא אין אַ יודישען רעסטאָראַן, פערקעהרט דווקא אין אַ יודיש קאַפע־הויז און פלוצלינג — והילד איננו. דער בחור איז נישטאָ, דערצעהלט מען זיך איינער דעם צווייטען אויפ'ן אויער וויפיל „מיידלעך“ ער האָט איינגעהאַנדעלט, וויפיל אַגענטען ער האָט איבערגעלאָזט, אויף וויפיל קאַנדידאַטקעס ער האָט אַנ'אויג... דער מעהר־אָדער־ווייניגער פאַריזער איינגעזעסענער איז אין אַלגעמיין אָפּגעהיט פון זיי און מיר האָבען נאָך נישט געהערט, אַז איינער פון זיי זאָל האָבען „פערנאַרט“ אַ באַלאַבאַטיש מיידעל אין זיין נעץ, אויב די דאָזיגע חברה־לייט קומען אָבער אַהער, איז דאָך אַ סימן, אַז זיי האָבען דאָ יאָ אינטערעס. וועלכען?

פאַרהאַן אַ סאָרט פרוי (און אפשר איז דאָס דער רוב פון די „געפאַלענע“), וועלכע האָט בײַ זיך אָפּגעמאַכט צו טרייבן פּראָסטיטוציע נאָר אַ געוויסע צייט. שפּעטער וועט זי אַרויס פון די „וויסטע ביזנעס“ און ווערן צוריק אַנ'ערליכע. געוויסע מיידלעך דעריבער, וואָס ס'פּאַסט זיי נישט אַזאַ לעבענס־שטייגער דאָ, פאָהרען אויף דערווייל אין יענע מקומות, ביז וואַנען זיי וועלען זיך צו עפּעס דערשלאָגען. נאָך אַ געוויסער צייט זעהען מיר זיי ווידער אין פאַריז, גרייט צו פיהרען אַנ'אַנשטענדיג לעבען.

געוויס איז צוליב אונזער שלעכטער סאָציאַלער אָרדנונג אויך צווישן דעם אַלט־בּעזעסענעם יודישען אימיגראַנט פאַרהאַן אַנ'עלעמענט פּראָסטיטוציע אָדער אַזאַ, וואָס איז גענייגט דערצו. דער אַפּעטיט פון גאָלדענעם קאַלב און לייכט לעבען האָט אויך נישט געשאַנעוועט די ווינציגער שטאַנדהאַפטיגע יודישע טאָכטער, אָבער אין אַלגעמיין גענומען, לויט פּראָפּאָרציע, איז דער פּראָצענט פון דער יודישער פּראָסטיטוציע אין פאַריז נישט קיין גרויסער.

די פרויען, וועלכע דרייען זיך אַרום אין די יודישע קוואַרטאַלען אין פאַריז, זענען, אין דער גרעסטער צאָהל, מעהר אָדער ווייניגער, פרישע צוגעקומענע. זיי אָפּערירען מיט'ן אויך פריש־צוגעקומענעם בחור־מאַטעריאַל, וועלכער איז אין פאַריז אַ גאַנץ בעדייטענדער. ביידע זענען זיי זיך צוגענג איינער צום צווייטען סיי צוליב שפּראַך, סיי צוליב עקאָנאָמישע אורזאַכען. די דאָזיגע „פרויענצימער“ וואָלט איך אָנגערופען קרבנות פון שווערען מצב. אַ סך פון זיי האָבען פיל געליטען מאָראַליש און פיזיש ביז זיי האָבען זיך ענטשלאָסען אויף אַזאַ אומגליקליכען בערוף. אַ ליאַרע טאָג וועלען זיי אַוועקוואַרפען זייער „פּראָפעסיע“ זיך נעמען צו אַנדערע פּרנסות.

אויב וועגען דער יודישער פּראָסטיטוטקע הערט זיך, צום כבוד פון דער יודישער פרוי, זייער קנאַפּ, קען מען לײַדער נישט זאָגען וועגען דעם פרויען־הענדלער. יודישע „ער“ן בילדען אַ גאַנץ חשוב'ע פּראָפּאָרציע. זיי לאָזען זיך דווקא הערען און פיהלען. צווישען זיי אַזוינע, וועלכע האָבען זיך אַרויפגעאַרבּייט צו גרויסע „הייזער“ און פיהרען אָן אימפּאָרטען און עקספּאָרטען, אָן ענערגיע צו פיהר־

(ענדע—זעה ק־טע זייט)

לאָדז
15 אַפּריל 1928

דאָס לאָדזער לעבען

לאָדז
15 אַפּריל 1928

16 מאָנטאָג כו ניסן תרפ"ח	אַפּריל זון-אויפגאַנג 5.48 זון-אונטערגאַנג 5.45 רעגן פון

נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג.

טויזענדער זלאָטעס פאַר מורה-הוראות און משגיחים און קיין 25 זל. פאַר אַן אַר-בייטער, וואָס האָט פערלוירען זיין אַרבייטס-פעהינקייט אויף אַ גמינע-פּאָסטען.

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג האָט דער פאָרזיצער פאָרגעלייגט אַ ווענדונג פון מורה-הוראה קרול, אַז אַזוי ווי ער מאַכט חתונה אַ טאָכטער, זאָל די קהלה פאַר איהם בעשטימען 1000 זל. אַ סובסידיע. געגען דעם זע-גען שאַרף אַרויסגעטרעטען די ראַזאָרעס ציטרי-נאָווסקי און זעלמאַנאָוויטש. זיי האָבען אָנגעוויזען, אַז פאַר אַרבייטער און אָרימע, וואָס געהען אויס פאַר הונגער געפינט מען גישט קיין 10 זלאָטעס און דאָ האָט מען ערשט אויף פסח די רבנים אַרויסגעגע-בען צו 1500 זל. גראַטיפיקאַציע און זיי קומען ווידער. פאַר'ן פאָרשלאַג האָט געשטימט די אַגודה און דער מורה-הוראה ראָזענבערג און דער פאָר-שלאַג איז אַזוי אַרום אָנגענומען געוואָרען. דערביי האָט דער מורה-הוראה ראָזענבערג ערקלערט, אַז ער האָט אויך חתונה געמאַכט אַ טאָכטער און וועט דעריבער אויף דער נאָהענטסטער זיצונג אַריינ-טראָגען אַזאַ פאָרשלאַג וועגען אַ סובסידיע פון טויזענר זל.

באַלד איז געקומען אַ פאָרשלאַג פון ראַזאָר זעלמאַנאָוויטש, אַז פאַר אַ יורען, וואָס האָט געאַר-בייט אין דער שטעטישער מקוה און איז אָפּגעזאָגט געוואָרען, ווייל ער איז געוואָרען בלינד און שוואַך, זאָל בעשטימט ווערען אַ סובסידיע פון 25 זל. אַ וואָך, דער פאָרשלאַג איז אונטערגעשטיצט געוואָ-רען פון ראַזאָר ציטרינאָווסקי. נאָך אַ קורצען ויכוח איז ער אָפּגעוואָרפען געוואָרען און ס'איז בעשלאָ-סען געוואָרען צו ווירקען אויפ'ן פאַכטער פון דער מקוה, אַז ער זאָל דעם יורען מטיב זיין. ס'איז אויך אָנגענומען געוואָרען די אויסבעסערונג פון ראַזאָר פליוואַצקי, אַז מ'זאָל איהם רעקאָמענדירען אָנצונעהמען אַ דין-תורה.

נאָכדעם ווי איינינע בריף זענען איבערגעשיקט געוואָרען אין פערשידענע קאָמיסיעס איז מען צו-געטראָטען צו דער פראַגע וועגען דער אַפּעלאַציע קאָמיסיע פאַר עטאַט. די ראָזיגע קאָמיסיע האָט קאָאָפּטירט אַ ריהה מיטגלידער בלויז פון דער אַגודה און זיי נעגעבען פולע רעכט. נאָך אַ שאַרפער דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די קאָמיסיע קען נאָר איינלאַדען עקספּערטען, וועלכע האָבען אָבער נישט קיין שטים-רעכט און אַז אַ קוואָרום פון דער קאָמיסיע דאַרפען בילדען נאָר די געוועהל-טע מיטגלידער.

נאָכדעם איז מען צוגעטראָטען צו דער פראַגע וועגען בעשטימען אַ משגיח אין שחט-הויז. ב"י דער פראַגע האָט זיך ענטוויקעלט אַ לאַנגער ויכוח, די לינקע האָבען געפאָדערט, אַז אַזוי ווי דאָס איז אַ פּריוואַטער ענין זאָל מען זיך מיט איהם נישט בעשעפטיגען. ראַזאָר אַרזו. ווייצמאַן האָט פאָרגעשלאָגען, אַז דער משגיח זאָל אויסגעהאַלטען ווערען פון די שוחטים וועלכע האָבען די איינקונפט פון דער שחיטה און מאַכען טייערער דאָס פלייש. די לאָס זאָרגען פאַר כשרות - האָט ער געזאָגט — דאַרפען אויך זאָרגען, אַז מ'זאָל קענען קויפען בשר פלייש. ער האָט דעריבער פאָרגעשלאָגען, אַז די קהלה זאָל איבערנעהמען די שחיטה און דאַן וועט זי בעשטימען אויך משגיחים אויף איהר חשבון. דער פאָרשלאַג איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען, אויך ראַזאָר רוס איז מסכים אַז מ'זאָל אַנגאַזשירען אַ משגיח נאָר נישט אויפ'ן חשבון פון דער קהלה.

ראַזאָר האָפמאַן ווייזט אָן, אַז דער גאַנצער ענין משגיח איז אַ טריק פון דער אַגודה, כדי צו פערשאַפען אַ פּאָסטען פאַר אַן „איינגעם סעג'ז". אויב איהר האָט נישט דערביי קיין זייטיגע פניות, זאָ נעהמט אַן קאַנדידאַטען פון אַלע גרופּען און װאַרפט צווישען זיי אַ גורל. איהר וועט עס אָבער נישט טון, ווייל איהר האָט שוין אַפילו בעשטימט אַ מענשען אויף דעם פּאָסטען דעם ה' איטשע געצעלס (לעווקאָוויטש). דעם פאָרשלאַג וועגען אָננעהמען אַ משגיח און פערעפענטליכען אַ קאָנ-קורס ווערט אָנגענומען מיט דער מעהרהייט פון דער אגודה און מורה הוראה געגען אַלע איבעריגע.

מ'טרעט נאָך צו צו בעהאַנדלען די פראַגע פון די נישט עטאַטאָווא מורי הוראות גאָר אַזוי ווי ס'שטעלט זיך אַרויס, אַז ס'איז נישט קיין קוואָרום ווערט די זיצונג געשלאָסען.

ספּאָרט-בעוועגונג.

„וואַרטא" (פּויזען) -- „טוריסטען" 3:1 (0:2)

וועגען דער מייסטערשאַפט פון דער פּוילישער „עקסטראַ-ליגע".

כמעט אין יעדען בעריכט פון די „טוריס-טענ'ס" היי־יאָהריגע מייסטערשאַפטס-מעטשען רעדט מאָהנען וועגען דעם, אַז די „טוריסטען" האָבען קיין מ'זאָל נישט.

דאָס דאַרף אויך געזאָגט ווערען וועגען נעכ-טיגען מעטש, וואָס די „טוריסטען" האָבען געשפּילט מיט דער פּויזנער „וואַרטע".

„טוריסטען" זענען אַרויסגעטרעטען אָהן קאַ-האַנען און סטעפאַן קוביק. זייער צוזאַמענשטעל איז געוועזען פאָלגענדער: מיכאַלסקי, קאַראַש, ניעוויאַ-ראָמסקי, הינץ, וויעלישעק, קולאַוויאַק, פראַנקוס, בלאַשטשינסקי, אַלעק קוביק, באַלטשעווסקי, און מיכאַלסקי.

„וואַרטע" האָט אַקעגענגעשטעלט פאָלגענדע מאַנשאַפט: פראַנטאָוויטש, שמיגלאַק, פליגער, וואַר-טשעכאָווסקי, ספּאַידאַ, פּשיקוצקי, ראַדאַיעווסקי, סטאַ-לינסקי, שערפעל, פּשוביש און ראַכאַוויטש.

דעם מעטש האָבען אָנגעהויבען די „טוריסטען", שפּילענדיג קעגען ווינד. „וואַרטאַ" ווי געוועהנליך וואַרפט אָן אַ שאַרפען טעמפּאָ, ווילענדיג באַלד אין אָנפאַנג ערצילען עטליכע טויערען, כדי שפּעטער צו קענען שפּילען אויף „ציים" און צו בלייבען אין דעפענסיווע.

דאָס גיט זיך איהר איין. איהר אָנגריף מיט'ן בע קאַנטען רעפּרעזענטאַנץ־שפּילער, סטאַלינסקי'ן בראָש פיהרען אַרורך עטליכע זעהר טעמפּראַמענטפולע אָנגריפען אָבער די ווערען אָפּגעראַטעוועט דורך קאַ-ראַש'ן און מיכאַלסקי'ן, ראַנגעגען לאָזט דער לעצטער אַדורך צוויי מאָל באַלעמס, וועלכער ער האָלט בע-שטימט געראַפט אַפּראַטעווען.

די „טוריסטען" האָבען איבער די גאַנצע ערשטע העלפט אַ איבערמאַכט אָבער — קיין מזל האָבען זיי נישט.

עטליכע זעהר גוטע מאָמענטען מאַכט אַלעק קוביק אונטער וואַרטאַ'ס" טויער אָבער זיי ווערען נישט אויסגענוצט.

דער רעזולטאַט איז ביי דער העלפט 0:2.

אין דעם אָנפאַנג פון דער צווייטער העלפט גרייפען ביידע מאַנשאַפטען שאַרף אָן. אין דער 6 מינוט ערצילט פּשוביש דאָס דריטע טויער און פון דעם מאָמענט געהט „וואַרטע" איבער צו דער-פענסיווע, מחמת זיי ווילען, אַז דער רעזולטאַט זאָל זיך שוין נישט בייטען. דאַגעגען די „טוריס-טען" גרייפען שטאַרק אָן ווילענדיג אומבעדינג דעם רעזולטאַט ענדערען צו זייער גינסטען. קאַראַש געהט איבער אין אָנגריף. אָבער דאָ פּאַסירט מיט איהם אַ פּאַל. דער טויערמאַן גיט איהם אַ שטויס צוליב וועלכען קאַראַש מוז פערלאָזען דעם פּלאַץ און די „טוריסטען" מוזען 35 מינוט שפּילען אין אַ צו-זאַמענשטעל פון 10 שפּילער. נישט קוקענדיג דערויף שפּילען די „טוריסטען" מיט פיל טעמפּעראַמענט און זיצען כסדר אונטער „וואַרטאַ'ס" טויער.

די העראָישע אָנגריפען פון די „טוריסטען" ברענגען 3 מינוט פאַר'ן סוף דאָס עהרען-טויער פאַר זיי (געשאָסען דורך פראַנקוסען.) דער ענטגיל-טיגער רעזולטאַט איז 1:3.

ריכטער — ה' רוטקאָווסקי.

די „טוריסטען" האָבען אויף קיין מפּלה נישט פערדינט, אַ רעכטי רעזולטאַט וואָלט געוועזען אַ ריכטיגע אָפּשפּיגלונג פון די כוחות.

אַ—ן.

מייסטערשאַפט-מעטשען פון דער „א" קלאַס.

„ל. ט. ס. ג." — „פּ. ט. ד." (פּאַביאַניץ) 2:8

• • •

„ל. ק. ס." — „וו. ק. ס." 1:2

„טוריסטען" — „ווידזעוו" 0:1

„סאָקל" (זגערזש) - „אַרקאַן" 2:0

מייסטערשאַפט פון דער „ב" קלאַס.

„שמשון" — „ביעג" 1:2

„ל. ק. ס." III — „וו. ק. ס." II 1:12

אַלגעמיינע פערזאַמלונג

פון צענטראַלען האַנדווערקער-פערבאַנד (פּאָלודניאָווא 4).

(—) נעכטען איז אין זאַל „קאָלאָסעאום" פאָר-געקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון צענטראַ-לען האַנדווערקער-פערבאַנד (פּאָלודניאָווא 4). צו דער פערזאַמלונג איז געקומען אַנ'עולם פון אַנ'-ערך 500 יודישע האַנדווערקער, וועלכע זענען געווען געטיילט אין 3 גרופּען: די אָנהענגער פון דער אַלטער פערוואַלטונג, די אָפּאָזיציע און די מיטעל-גרופּע.

די אָפּאָזיציע, וועלכע האָט זיך גערופען די קירשראַט-גרופּע האָט אַרויסגעלאָזען אַ ספּעציעלען אויפרוף צו די האַנדווערקער. אינ'ם אויפרוף ווערט די אַלטע פערוואַלטונג פון האַנדווערקער-פערבאַנד שטאַרק אָנגעגריפען און ס'ווערט דאָרט געזאָגט, אַז די אַלטע פערוואַלטונג האָט גאָרנישט געטון פאַר די האַנדווערקער.

די פערזאַמלונג ווערט געעפענט דורך דירעק-טאָר אָרדינאַנס און אַלס פאָרזיצענדער ווערט גע-וועהלט ה' י. ב. לעווקאָוויטש, וועלכער לאַדעט איין אַלס בייזיצענדע די ה"ה: געלאַסען, וועלנער, לאַסמאַן און ראָזענבלום. דעם בעריכט פון דער פערוואַלטונג גיט אָפּ דיר. אָרדינאַנס, וועלכער שטעלט זיך אָפּ אויף די שוועריגקייטען, וואָס די פערוואַלטונג פון פערבאַנד האָט אָנגעטראָפען בעת איהר טעטיגקייט און אויף די פערדינסטען פון דער פערוואַלטונג טראָגן די אַלע שטערונגען. דעם בעריכט פון דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע גיט אָפּ פּרנס האָפמאַן, אַרום בעריכט ענטוויקעלט זיך אַ שאַרפע דיסקוסיע אין וועלכער ס'נעהמען אָנטייל צווישען אַנדערע: דיר. אָרדינאַנס, פּרנס האָפמאַן, כאַלמסקי, געלאַסען, גלאַטמאַן, מאַרקעוויטש, שוואַרצבאַרד, מאַשענבערג א. א.

די אָפּאָזיציע לעגט פאָר איבערצוגעהען אי-בער דעם בעריכט פון דער פערוואַלטונג צו דער טאָג-אָרדנונג. מיט אַ גרויסער מעהרהייט ווערט אָבער אָנגענומען דער פאָרשלאַג אויסצודריקען אָנערקענונג און אַ דאַנק דער אַלטער פערוואַלטונג פאַר איהר טעטיגקייט.

אַ שטורמישע דיסקוסיע רופט אויך אַרויס די פראַגע וועגען צוריק אָננעהמען אין פערבאַנד די אויסגעשלאָסענע מיטגלידער געלאַסען, גלאַטמאַן און סענדראָווסקי. כמעט איינשטימיג ווערט בע-שלאָסען צוריק אָנצונעהמען די דערמאָהנטע מיט-גלידער אין פערבאַנד.

צום סוף זענען פאָרגעקומען וואַהלען פון אַ נייער פערוואַלטונג.

אין דער קאָמיסיע צו צעהלען די שטימען זענען געוועהלט געוואָרען די ה"ה רידער, שוואַר-צאָווסקי, האַמערמעש, ליפּשיץ, און שטערלינג.

ס'זענען געוועהלט געוואָרען אין דער פערוואַלטונג:

א. יאָעל (לאַווניק), מאַניסטער שטרויך, ב. אָרדי-נאַנס, מ. פיין (ראַטמאַן), מ. ליקערמאַן, מ. ד. הערשקאָוויטש, י. פּוטערמאַן, ז. מאַשענבערג, י. לובלינסקי, ש. וויעטשניק, ח. ראַפּאַפּאָרט, א. פּרזי-גורסקי, ז. וויינגאַרטען, מ. פּרינץ, א. פינקעלשטיין.

קאַנדידאַטען: קאַזשמירסקי, ד"ר שווייג, און כאַלמסקי.

עהרען-[illegible]: אדוו. א. צימערמאַן, רעד. ע. האַמבורסקי, ד"ר ע. לעווין, אינזשיניער ג. פּראַשקער דאָזאָר ר. האָפמאַן.

רעוויזיאָנס קאָמיסיע: ל. קראַקויער ל. באָהם י. שוואַרצבערג ס. סאַנדאָווסקי פּ. הערש-קאָוויטש.

ווען צו די צוויי קומט צו א דריטער פון דער זייט...

(אַב) זענאָביאַ קאָפּטשינסקאַ און יאַן אַדאַמ-טשיק (זגיערזשער 41) מאַן און ווייב לויט אַ ציוויל-תתונה, האָבען געלעבט בשלום אַזוי לאַנג ביז דאָס ווייב האָט זיך נישט בעקענט מיט אַנ'אַנדער-רען, אַ געוויסען פּרישער, און האָט זיך פערליבט אין איהם.

פּרישער האָט דער קאָפּטשינסקי'ן פאָרגעלעגט אַ פּאָסטען אין דער פאַבריק, וואו ער האָט געאַר-בייט (ברידער אוירבאַך, שענקיעוויטש 61) און פון דאַמאָלס אָן האָט זיך דאָס פערליבטע פּאָרעל אונ-געשטערט בעגעגענט ביי דער אַרבייט. דער מאַן האָט זיך וועגען די בעגעגענישען פון זיין פרוי דערוואוסט און עהערנעכטען געקומען אין דער פאַבריק און די פרוי אַזוי צושלאָגען, אַז מען האָט געמוזט אַרויסרופען צו איהר די פּאָגאָטאָוויע. דעם קריגערישען מאַן האָט די פּאָליציי אַרעסטירט.

פינאַנץ-אַמטען וועלען קענען צולייגען אויף ראַטעס שטייערן ביז 5 טויזענד זל.

(אַ.ב.) אויפ'ן גרונד פון אַ פאָראָרדנונג פון פינאַנץ-מיניסטעריום וועלען די פינאַנץ-אַמטען אַליין קענען צולייגען אויף ראַטעס פעדלעגענע-שטייערן ביז 5000 זלאָטיס.

ביז איצט האָט דאָס געקענט טון נאָר דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום, בקשות וועגען דעם דאַרפען געווענדעט ווערען אין די פינאַנץ-אַמטען.

קלענערע פרעקווענץ

אויף די טראַמוואַיען.

(אַ.ב.) צוליב דעם וואָס עס איז געהעכערט געוואָרען דער טאַריף אויף די טראַמוואַיען איז נעכטען נישט קוקענדיג אויף דעם חגא-טאָג געווען צו בעמערקען אַ בעדייטענד קלענערע פרעקווענץ אויף די טראַמוואַיען.

פערד-קאָנטראָלעס.

(—) היינט, מאָנטאָג הויבט זיך אָן אין לאָדז די קאָנטראָלעס פון פערד וואָס זענען געבוירען אין 1924 י. און פריהער.

אַלע פערזאָנען, וואָס האָבען אין זייער רשות פערד, וועלכע וואוינען אין ערשטען פּאָליציי קאָ-מיסאַריאַט און וואָס זייערע פאַמיליען נעמען הוי-בען זיך אָן אויף A. .B. .C. .D. .E. און F דאַר-פען 8 אַ זייגער אינדערפריה זיך צושטעלען מיט די פערד אויפ'ן פּלאַץ ביי נאַרוטאָוויטש רוג טראַמ-וואַיאָווא.

מאָרגען דינסטאָג ד. 17 דאַרפען זיך מיט די פערד צושטעלען אויפ'ן זעלבען אָרט די איינוואוי-נער פון 1 פּאָליציי קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיל-יען-נעמען אויף .G. .H. .CH. .I. .J. .Ka ביז .Ki

ציוניסטישער מיטינג אין פילהאַרמאָניע

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער קאָנפערענץ פון די צענטראַלע קאָמיטעטען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פּוילען און גאַליציען קומט פאָר זונטאָג דעם 22. ה. ח. 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין פילהאַרמאָניע-זאַל אַ גרויסער מיטינג א. ד. ט. „די ציוניסטישע פּראָבלעמען און דער אויפבוי פון ארץ ישראל" מיט דער בעטייליגונג פון פאָרזיצענדען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין קאָנגרעס-פּוילען ה' ל. לעוויטע, פאָרזיצענדער פון ציוניסטי-שען צענטראַל-קאָמיטעט אין מערב-גאַליציען, דע-פּוטאַט ד"ר יהושע טאָן (קראָקאָ), פאָרז. פון צ. ק. אין מזרח-גאַליציען דעפּ. ד"ר ל. רייך (לעמבערג) און די מיטגלידער פון צ. ק. ד"ר מ. הינדעס (וואַרשאָ) ד"ר י. שוואַרצבאַרד (קראָקאָ) און אַנד.

פון „בית אולפנא".

אין דער נייער פערוואַלטונג פון „בית-אולפנא" זענען אַריין די ה"ה: ה' משה העלמאַן (פּרעזעס). די ה"ה ש. פּאָזנערזאָן און ב. וואַרכיוקער (וויצע-פּרע-זעסען.) ה' וואָלף זילבערשטיין (קאַסיר). די ה"ה שיינפעלד און וועגמייסטער (סעקרעטאַרען,) אַ חוץ דעם געהערען נאָך צו דער פערוואַלטונג סענאַטאָר ש. בודזינער, ראַטמאַן י. מ. ביאַלער, די דאָזאָ-רעס י. בזשעזשינסקי און מ. וואַרשאַווסקי און ה' א. אַסט.

פון וו. י. ז. א.

וו.י.ז.א. בעגייט ווידער איהרע וועכענטליכע טיי-אָווענדען. היינט זונטאָג קומט פאָר אין קלוב אַליע-קאָשציושקי 21, אַ טיי-אָווענד מיט דער בע-טייליגונג פון בעקאַנטען היסטאָריקער פּראָפ. ד"ר מאיר באַלאַבאַן פון וואַרשאַ וועלכע וועט האַלטען אַ פאָרלעזונג.

זעלבסטמאָרדען.

אויף זגיערזשער גאַס האָט זיך פער'סמט מיט יאַדווינאַ די 26-יעהריגע אַרבייטסלאָזע און היימ-לאָזע יאַכוועס לייב. די פּאָגאָטאָוויע האָט זי אָפּ-געפיהרט אין שפּיטאָל.

אין נאָכטלעגער הויז אויף לוציאַ 32 האָט זיך פער'סמט דער 42-יעהריגער יוזעף וואַלטשאַק.

מיט אַ האַק איבער'ן קאָפּ
און אַלץ, פערשטעהט זיך, מתּוך שׂמחה...

(—) אין דאָרף רווישיצע. הינטער לאָדז איז ביי איינעם פון די רייכערע לאַנדווירטען פאָרגעקומען אַ פערוויילונג, צו וועלכע ס'איז געקומען אַ גאַר נישקשה'דיגער עולם.

ווען די יוגענד איז שוין געווען אין פולען ברען פון דער פערוויילונג און בראָנפען, איז אויסגעבראָכען אַ געשלעג צווישען עולם און איינער פון די אַנוועזענדע, דער 19-יעהריגער ראָבערט העלער האָט בעקומען מיט אַ האַק איבערען קאָפּ.

דעם פערוואונדעטען האָט מען אין אַ האָפּנונגסלאָזען צושטאַנד געבראַכט אויף לאָדזער פאַבריקס-וואָקזאַל, וואו מ'האָט צו איהם אַרויסגערופען די פּאָגאָטאָוויע.

העלער איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל אויף דרעוונאָווסקא גאַס. די פּאָליציי זוכט זיין מערדער.

פון נויט.

אויף זאַקאָנטנאַ גאַס איז געפאַלען אין חלשות די אַרבייטסלאָזע 32-יעהריגע אסתּר זיסמאַן (זאַקאָנטנא 23) די פּאָגאָטאָוויע האָט איהר ערטיילט די ערשטע הילף און אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

בריף אין רעדאַקציע.
בלימעל-טאָג לטובת „בית-מחסה לזקנים".

דאַכט זיך, אַז די שטאָט, די גאַנצע לאָדזער בעפעלקערונג ווייסט, וועלכע פאַרשריט דער „בית-מחסה-לזקנים" האָט געמאַכט אַ דאַנק דער פערוואַלטונג און דעם אַרבייטזאַמען דאַמען-קאָמיטעט. אַלע צוזאַמען האָבען נאָר איין ציעל; אויפצונעהמען, וואָס מעהר זקנים און זקנות און וואָס מעהר בכבוד'יגער זיי אויסצוהאַלטען? דאָס געבאָט פון תּורה, „והדרת פני זקן", שטעהט אונז תּמיד פאַר די אויגען און, אין דעם וועג געהען מיר. דעריבער געגוגען אונז צוויי ציפערן אויפצווייזען, מיר האָבען איבערגענומען דעם אַלטען „מושב זקנים" מיט 20 הונגעריגע זקנים, און היינט האַלטען מיר אויס בכבוד גדול 130 זקנים, וואָס דאָס קאָסט אָפּ יעדע וואָך, דאַרף יעדערער אַליין פערשטעהען. איין טרויעריגער סוד איז נאָר דאָ, וואָס מיר אַליין וועלען איהם אויסזאָגען, אַז קרוב 800 זקנים וואַרטען אויף דעם חסד אויפגענומען צו ווערען. מאַנכע וואַרטען 2—3 יאָהר ביז זייער רייה קומט אָן. אוי, מאַנכע דערלעבען נעבעך דאָס גליק נישט, ווייל ס'מאַנגעלט אין פּלאַץ.

אונזער ציעל איז, היינטיגען זומער, אויסצופערטיגען דעם נייען בנין, דעריבער אָרדנען מיר איין מאָרגען דעם בלימעל-טאָג. אין אַלע רוגעס וועלען שטעהען דאַמען און הערען און פערקויפען די בלימלעך. ליגט אַ מאָראַלישער חוב אויף יעדען דורכגעהער זיך צו בעציהען מיט כבוד צו די פערקויפערס, וואָס זיצען שעהן לאַנג אויף דער גאַס, און קויפען די בלימעלעך פאַר אָנגעזעהענע סומען, קיינער דאַרף זיך נישט ענטזאָגען שטעלען די פערקויפערס, אָדער זיך דורכשמוגלען מיט קליינע מטבעות, יעדער זאָל בעטראַכטען די גרויסע מצוה פון העלפען אויסהאַלטען און אויפבויען אַזאַ וויכטיגע אינסטיטוציע. דעריבער זאָל ער געבען וואָס מעהר לטובתי און לטובת דעם „בית-מחסה לזקנים".

מיט אַכטונג **ב. א. גליקסמאַן.**

חשוב'ע רעדאַקציע!

מיר בעטען אייך אָפּ צו דרוקען דעם בריף אין אייער חשוב'ער צייטונג.

אין קומען פון 40 יודישע אַרעסטאַנטען דאַנקען מיר זעהר הערצליך דעם ראַטמאַן יחיאל יצחק בערמאַן פאַר זיין מיה אויף צו בעפרייען צים דאַווענען, און אונז צו בעזאָרגען, אויף גאַנץ יום-טוב כּשר עסען.

מיר דאַנקען אויך דעם ה' נפתּלי לעווין, וועלכער האָט אונז בעזאָרגט אויף גאַנץ יום-טוב מיט שמאַקהאַפטע מאכלים, און אַזוי-אַרום אונז פערשאַפט אַ עונג יום-טוב.

מיט דרך-ארץ
יודישע אַרעסטאַנטען פון דער
טורמע אויף טאַרגאָווע גאַס.

די שטאַט-ראַט וואַהלען אין פּאַביאַניץ
אגודה און ציוניסטען בעקומען צו 3 מאַנדאַטען.

פּאַביאַניץ. (טעלעפאָניש) היינט קומען ביי אונז פאָר שטאָט-ראַט-וואַהלען. סך-הכּל זענען אַרויסגעשטעלט געוואָרען 12 ליסטעס, פון וועלכער 2 (קאָמוניסטישע זענען גע'פסל'ט געוואָרען. פון 10 בעשטעטיגטע ליסטעס זענען 5 פּוילישע, 3 דייטשע און 3 יודישע. ליסטע 18 ציוניסטען, האַנדווערקער און אונפּאַרטייאישע, ליסטע 11 אגודה, פאָלקיסטען און ליסטע 5 לינקע פּועלי-ציון.

אין משך פון שבת'דיגען טאָג איז אויף דער יודישער גאַס געפיהרט געוואָרען אַ שטאַרקע וואַהל-קאַמפּאַניע. אַ גרויסער מיטינג איז איינגעאָרדענט געוואָרען אין דער תּלמוד-תּורה מיט דער בעטייליגונג פון לאָווניק יאָעל. אויך די „אגודה" און לינקע פּועלי-ציון האָבען איינגעאָרדענט מיטינגען.

פּאַביאַניץ. 2 אַ זייגער (טעלעפאָניש) ביז איצט זענען בעקאַנט די רעזולטאַטען פון 15 וואַהל-אָבוואָרען (אינגאַנצען איז דאָ צוואַנציג).

ליסטע 1 № (נאַראָדאָווי בלאָק פּראַצי) 2819 שט.
„ 2 „ פּ.פּ.ס 2030 „
„ 5 „ פּועלי-ציון 290 „
„ 6 „ כ.ד. און נ.ד. 3041 „
„ 7 „ בירגערליכע דייטשע 690 „
„ 11 „ אגודה 1120 „
„ 12 „ לאָקאַטאָרען 190 „
„ 13 „ אונאָפּהענג. סאָציאַליסטען 622 „
„ 14 „ דייטשע סאָציאַליסטען 704 „
„ 15 „) קאָמוניסטישע גע'פסל'ט
„ 16 „)
„ 18 „ ציוניסטישע 1074 „

אין אַלע אָבוואָדען האָבען בעקומען שטימען:

ליסטע	שטימען	מאַנדאַטען
ליסטע נומער 1	3313 שט.	7 מאַנד.
„ „ 2	2456 שט	5 מאַנד.
„ „ 5	401 „	0 „
„ „ 6	4165 „	9 „
„ „ 7	900 „	2 „
„ „ 11	1689 „	3 „
„ „ 12	300 „	0 „
„ „ 13	759 „	1 „
„ „ 14	827 „	1 „
„ „ 15–16	2522 „	גע'פסל'ט
„ „ 18	1309 „	3 „

צוזאַמען 31 מאַנד.

קיין פעסטע מערהייט איז אַזוי אַרום נישטאָ. דאָס צינגעל וועלען בילדען די יודען.

הויפּט-ראַט פון פּ.פּ.ס. אנגעהויבען די בעראַטונגען.
די רעדנער האַלטען, אַז ס'איז נויטיג אַ נאָהענטער קאָנטאַקט מיט די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

וואַרשאַ. 15 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פונ'ם פּ.פּ.ס. הויפּט-ראַט אונטער'ן פאָרזיץ פון דעפּ. דיאַמאַנד. דעפּ. דיאַמאַנד האָט פאָרגעלייענט די רעזיגנאַציע פון סיים-מאַרשאַלעק דאַשינסקי אַלס פאָרזיצער פון הויפּט-ראַט. נאָכדעם האָט ניעדזיאַלקאָווסקי געהאַלטען אַ פּאָליטישען רעפעראַט און דעפּ. פּוזשאַק — וועגען אָרגאַניזאַציאָנעלע פראַגען. נאָך די רעפעראַטען איז פאָרגעקומען אַ הפסקה און דער עולם איז אַוועק אויפ'ן בית-עולם צום קבר פון פּערל.

נאָך דער הפסקה איז פאָרגעקומען אַ וכּוח איבער די רעפעראַטען. צוו. אַנד. איז אָנגעוויזען געוואָרען, אַז ס'מוז געשאַפען ווערען אַ נאָהנטער קאָנטאַקט מיט די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

די וואַהלען פון אַ פאָרזיצער און דאָס אָפּשטימען די רעזאָלוציעס וועט פאָרקומען מאָרגען. פון די פּילסודטשיקעס האָט קיינער היינט נישט גערעדט.

וואַרשאַ 15 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט אינדערפריה צום ערשטען יאָהרצייט פונ'ם פערשטאָרבענעם פּ.פּ.ס. פיהרער ד"ר פּערל האָט זיך אויפ'ן יודישען בית עולם צוזאַמענגעקליבען אַנ'עולם פון אַנ'ערך 1000 מאַן מיט די פּ.פּ.ס. דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען, צווישען וועלכע ס'איז נישט געווען דאַשינסקי. מיט רעדעס זענען אַרויסגעטראָטען די דעפּוטאַטען יאַוואָראָווסקי, ניעדזשאַלקאָווסקי א. אנד. דער אָרקעסטער האָט געשפּילט איינינע פּ.פּ.ס. רעוואָלוציאָנערע לידער און נאָכדעם ווי די באַיובקע האָט אָפּגעגעבען דריי עהרען שאָסען איז זיך דער עולם פאַנאַנדערגעגאַנגען. אויפ'ן קבר זענען געלעגט געוואָרען דריי קרענץ.

אַרום דעם אַטענטאַט אויפ'ן איטאַליענישען קעניג.

רוים, 15 (א. וו.) אין שטעטעל פּרומאַטע נישט ווייט פון קאָמאָ איז אַרעסטירט געוואָרען אַ יונגערמאַן, ביי וועלכען מ'האָט בעת דער רעוויזיע געפונען דעם פּלאַן פון פּירקאַנטיגען פּלאַץ. אויפ'ן דאָזיגען פּלאַן איז איין אָרט בעצייכענט מיט קרייצלעך. מ'רעכענט, אַז דער פּלאַן שטעלט פאָר דעם פּלאַץ פון יוליוש צעזאַר, אויף וועלכען ס'איז פאָרגעקומען דער אַטענטאַט אויפ'ן קעניג וויקטאָר עמאַנועל III.

ווי ס'איז ווייטער פעסטגעשטעלט געוואָרען, האָט דער אַרעסטירטער געהאַט אַ פאַלשען פּאַס. זיין אמת'ער נאָמען איז דערווייל נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען. ס'איז אָבער פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער אַרעסטירטער איז אַ מיטגליד פון דער איטאַליענישער קאָמוניסטישער פּאַרטיי.

רוים, 15 (ספּ. טעל.) די פּאָליציי האָט אין קאָמאָ אַרעסטירט אין אַ האָטעל אַ פערדעכטיגען איז אויספיהרען דעם אַטענטאַט. אויפ'ן וועג צום אַרעסט-הויז איז ער נעלם געוואָרען. מ'האָט איהם אָבער נאָכאַמאָל געכאַפּט דאָסמאָל שוין אין קאָמיאָנאָ. ער האָט אָנגעגעבען אַ פאַלשען נאָמען, אָבער נאָך אַ גענויער אויספאָרשונג איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז ער הייסט ראָמאַנאָ טראַנקוויל און שטאַמט פון טערטשינאַ. מ'האָט געפונען ביי איהם פיל געלד, וואָס ער האָט נישט געקענט אָנווייזען פון וואַנען זיי שטאַמען.

מיילאַנד, 15. (ספּ. טעל.) היינט איז פאָרגעקומען די לויה פון די 19 הרוגים. פון דער קאַטעדראַלע זענען זיי געפיהרט געוואָרען אויף אַרטילעריע-לאַפעטען. אין דער לויה האָט זיך בעטייליגט די גאַנצע שטאָדט. ס'זענען אַנוועזענד געווען פאָרשטעהער פון דער רעגירונג.

רוים, 15 (ספּ. טעל.) הינדענבורג האָט צוגעשיקט אַ גראַטולאַציע צוליב'ן ניצול ווערען פונ'ם קעניג.

טשיטשערין אויך...

רעוועל, 15 (ספּ. טעל.) פון מאָסקווע טיילט מען מיט: דער קאָמיסאַר פאַר אויסערע ענינים טשיטשערין האָט אין דער איטאַליענישער געזאַנדשאַפט אין מאָסקווע איבערגעגעבען אַ גראַטולאַציע און אויסגעדרוקט זיין פרייד, וואָס דער איטאַליענישער קעניג איז ניצול געוואָרען.

לאָקאַוט אין דייטשלאַנד.

בערלין 15 (ספּ. טעל.) דער פאַראיין פון די דייטשע מעטאַלורגישע אינדוסטריעלער האָבען ערקלערט אַ לאָקאַוט. עס זענען געבליבען אַרבייטסלאָזע 170,000 אַרבייטער, צווישען זיי 20,000 שטרייקענדע.

טעלעגראַמען.

אַרום דעם טריומף-פליה פון די דייטשע לופט-פליהער.
זיי זאָלען אָנקומען קיין ניו-יאָרק ערשט אין מאַי.

ניו-יאָרק, 15 (ספּ. טעל.) פון גרענוי איסלאַנד קומען אָן וועהניג נאַכריכטען. לויט די לעצטע ראַדיאָ-ידיעות זאָלען די פליהער דעם אעראָפּלאַן „ברעמען" קענען פערריכטען און זיך לאָזען ווייטער אין וועג. אויב דאָס זאָל זיך אַרויסווייזען פאַר אונמעגליך זאָלען זיי אויף שליטענס מיט הינט דערגרייכען ביז זשענעוויעוו און פון דאָרט צו דערגרייכען ביז ניו פאַנדלעז, אין אַזאַ פאַל איז צו ערוואַרטען, אַז די לופט-פליהער וועלען זעהר אָנקומען ערשט אין מאַי.

די קאַנאַדישע רעגירונג האָט בעאויפטראַגט דעם פּאַטרול-דאַמפער „מאָנטקאַלם" צו פּרובען דערגרייכען גרענוי איסלאַנד און ברענגען די לופטפליהער קיין קאַנאַדע. ס'איז אָבער צווייפעלהאַפט צו דאָס וועט געלונגען, ווייל דער אייז איז נאָך זעהר דיק. דערווייל הערשט אַ שלעכט וועטער, אַזוי אַז דער פּלאַן שוין היינט אַרויסצופליהען מיט לופטשיפען קיין גרענוי-איסלאַנד האָט געמוזט אויפגעגעבען ווערען.

ניו-יאָרק. 15 (ספּ. טעל) פּרעזידענט קולידזש האָט אַרויסגעשיקט דורך דעם ים-ראַדיאָ-סטאַציע פאָלגענדע דעפּעשע צו די לופט-פליהער: מיינע הארצליכסטע גליקוואונשען צו דעם גליקליכען אויסשטייגען נאָך אייער גלענצענדען איבערפליהען דעם צפון-אַטלאַנטיק.

בערלין. 15 (ספּ. טעל.) נעכטען בייטאָג האָט דער ברודער פון הינענפעלד בעקומען אַ דעפּעשע פון די לופט-פליהער: גליקליך אָנגעקומען אויף דער אַנדער זייט, געמוזט זיך אַראָפּלאָזען.

אומנאַטירליכע ליבע פון אַ פאָטער מיט זיינע טעכטער.

אין שטעטעל ט. האָבען איצט יורען צרות מיט זייער אַ שכנים יוד אַ חברה-קדישא'ניק.

ר' יאָסל ס. איז אַ יוד אַ נגיד, אַ שטיק גבאי האָט אַ ווייב מיט ניין קינדער, מעהרסטענס טעכטער און טאַקע שעהנע מיידלעך, איינע שעהנער פון דער אַנדערער. ראַכט זיך, פון אַזאַ יוד וואָלטען יורען געראַרפט האָבען נחת? — הויבט זיך ערשט נישט אָן. וואָרום ר' יאָסל ס. קרינט זיך כּסדר אַרום מיט זיין ווייב, אַזוי אַז אַלע שכנים קומען זיך צונויף.

האָבען זיך אַריינגעמישט שכנים, לייטישע מענשען:

— ס'טייטש, ר' יאָסל — וואָס האָט איהר צו אייער ווייב? צו אַ מאַסע פון ניין קינדער און וועלכע שעהנע קינדער?

— גאָרנישט — האָט געענטפערט ר' יאָסל — און ווייטער זיך מיט'ן ווייב אַרומגעקריגט.

דערפאַר האָט ער מאָרגע ליבשאַפט אַרויסגעוויזען צו די טעכטער זיינע, איבערהויפט צו דער טאָכטער רחל'ע. טאָמער פלעגט די מוטער זאָגען אַ קרום וואָרט רחל'ען, איהר טאָכטער, פלעגט דער מאַן ווערען אַנ'אויפגעקאָכטער.

אויך פון דער טאָכטער פלעגט מען מערקען אַנ'אונגאַטירליכע בעציהונג צום פאָטער. שכנים האָבען זיך אָנגעהויבען צוקוקען און מען האָט אָנגעהויבען מורמלען שלעכטע זאַכען. הערווייל האָט די מוטער אַליין בעמערקט פּוזישע ענדערונגען אין איהר טאָכטער. זי איז צוגעשטאַנען צו דער טאָכטער מיט טענות, זי זאָל זאָגען, מיט וועמען זי טרעפט זיך, און מיט טרעהרען אין די אויגען האָט זיך די טאָכטער מודה געווען, אַז זי קאָן קיינעם נישט אויסער איהר איינענעם פאָטער, און דערפּיי דערצעהלט אַ שוידערליכע געשיכטע.

די מוטער מיט דער טאָכטער זענען אַוועק צום רב. דער רב האָט געשיקט מענשען. און מען האָט דעם שענעם סאַטען נעבראַכט צופיהרען.

— איך בין גוזר, זאָלסט זיך און אַלץ מודה זיין! — איז געווען אַ בעפעהל.

— איך ווייס פון גאָרנישט — האָט דער פאָטער געענטפערט.

— ברענגט אַריין די „כּלים"! — האָט דער רב בעפוילען.

חברה-קדישא האָט אַריינגעבראַכט דאָס טהרה ברעט, דעם וואַלגער-האָלץ, אַ קיטעל, אַ טלית און אַלץ צוגעגרייט פאַר דעם זינדיגען, גלייך ער וואָלט שוין געווען טויט.

— זיי זיך מודה פאַר די „כּלים"!

— כ'ווייס פון גאָרנישט.

— אָנצינדען שוואַרצע ליכט, בלאָזען שופר און לייגען אין די דריי אותיות (חרם).

דער זינדיגער פאָטער האָט שוין מעהר נישט געקאָנט שווייגען און זיך מודה געווען אין אַלעם. דערביי האָט ער אויך דערצעהלט, אַז ער האָט אויך אַריינגעצוינגען אין זיין נעץ זיינע אַ יונגע טעכטערעל פון פופצעהן יאָהר.

דער רב האָט אַרויסגעטראָגען אַ פּסק, אַז נישט די פרוי, נישט די טעכטער טאָרען מעהר נישט זיין אין איין הויז מיט'ן פאָטער.

נאָר אין ניכען וועלען די רבנים פאַר זיך האָבען אַ שווערען ענין.

וואָס זאָל מען טון מיט'ן קינד, וואָס וועט געבוירען ווערען?

הויך געפלויגען און נידעריג געפאַלען.

סענסאַציאָנעלע געשיכטע פון אַ בעריהמטער פראַנצויזישער קינסטלערין.

(ע נ ד ע)

ווי עס ווייזט אויס, האָט אָבער איין אַגענט פון דער דייטשער רעגירונג זיך פאָרט דערוואוסט דעם אמת וועגען האַנסאַ וויטיג. אַ פּאָר טעג שפּעטער האָט אויך האַנסאַ וויטיג זיך דערוואוסט, אַז מען ווייסט שוין פון איהר סוד, און אַז זעלבסטפערשטענדליך, די פראַנצויזישע רעגירונג האָט שוין מעהר קיין נוצען נישט געקאָנט האָבען פון איהר. איז גראַף דע-שילי גלייך צוריק געוואָרען דער געליבטער פון האַנסאַ וויטיג, און אין אַ קורצער צייט אַרום האָבען טאַקע ביידע חתונה געהאַט.

דער גראַף האָט געקראָגען אַ בעפעהל, ער זאָל אַוועקפאָהרען אויף אַ וויכטיגער מיסיע קיין אַלזשיר. זעלבסטפערשטענדליך, אַז ער האָט מיט זיך גענומען זיין שעהן ווייבעלע. עס האָט אין אָנהויב אויסגעוויזען, אַז ביידע זענען זעהר גליקליך, אָבער דאָס איז נאָר געווען פאַר די אויגען, וואָס האָבען נישט געקאָנט אַריינדרינגען אינוויינוג אין איהר האַרץ. דער אמת איז געווען, אַז זי האָט שרעקליך געליטען. דער טויטשרעק, וואָס זי האָט איינינע יאָהר איבערגעלעבט אין פּאַריז און אין דער שווייץ, וואו זי איז געווען די פעהיגסטע שפּיאָנקע, האָט געריסען איהר נשמה. זי האָט קיין רוה נישט געפונען. זי איז געוואָרען אַ צובראָכענער שאַרבען און זי האָט אַלץ מעהר און מעהר אָנגעהויבען קוקען מיט פעראַכטונג אויף איהר מאַן.

גו אַף דע-שילי האָט געמיינט, אַז דורכדעם, וואָס ער וועט אַלץ מעהר און מעהר אַוועק פון ציוויליזאַציע, אַלץ מעהר און מעהר וועט איהם געלינגען צו ווירקען, אַז זיין פרוי זאָל פערגעסען איהר פערגאַנגענהייט; אָבער עס האָט זיך אויסגעלאָזען גאָר פערקעהרט. האַנסאַ האָט זיך אַלץ מעהר געפיהלט אומגליקליך. זי פלעגט זיך אין מיטען נאַכט אויפכאַפּען מיט שרעקליכע געשרייען. זי האָט געוויינט און געיאָמערט גאַנץ אָפּט אָהן אַ פּאַרוואָס. זי האָט אין אַלגעמיין זיך אויפגעפיהרט אַזוי ווי זי וואָלט געווען נישט קיין יונג, געליבט, פערהייראַט ווייבעל, נאָר איינע, וואָס האַסט איהר מאַן.

און איין פריהמאָרגען האָט דער גראַף זיך אויפגעכאַפּט און צו זיין איבערראַשונג האָט ער דערזעהן, אַז זיין פרוי איז נישטאָ. איהר בעט איז בעוועזען אומבעריהרט, קענטיג, אַז זי האָט זיך גאָר נישט געלייגט שלאָפען. ער האָט אָנגעהויבען איהר זוכען און נאָכפרעגען, און ער האָט זיך ערקונדיגט, אַז יענעם פריהמאָרגען איז פערביינעגאַנגען אַ קאַראַוואַן און זי איז אַוועק מיט דעם קאַראַוואַן, נישט זאָגענדיג אפילו קיין זיי-געזונד צו איהם.

דער גראַף האָט געמיינט, אַז זיין פרוי איז ערגעץ אין פראַנצויזישער אַפריקע. ער האָט מאָנאַטען-לאַנג איהר אַרומגעזוכט. אָבער ענדליך האָט ער געקראָגען פון איהר אַ בריף, אין וועלכען זי האָט איהם געשריבען, אַז ער וועט איהר שוין קיינמאָל נישט זעהן און אַז ער זאָל איהר מעהר נישט זוכען, ווייל זי וויל איהם נישט קענען. דער בריף איז געווען פון שפּאַניען און זי האָט איהם געשריבען, אַז זי איז פערליבט אין אַ צווייטען, און אַז ערשט איצט האָט זי אָנגעהויבען דערפיהלען דאָס אמת'ע גליק פון לעבען.

אַ געוויסע צייט האָט דער גראַף געוואַרט, און נישט הערענדיג מעהר פון זיין פרוי האָט ער אָנגעגעבען אויף אַ גט. די איינצעלהייטען פון דעם פּראָצעס האָט מען קיינמאָל נישט געוואוסט. מען האָט אויך נישט געוואוסט, ווער עס האָט דאָס געזאָלט זיין איהר געליבטער, צוליב וועמען זי האָט פערלאָזען אויף אַזאַ מאָדנעם אופן איהר מאַן; אָבער ענדליך האָט דער גראַף אַרויסבעקומען אַ גט און חתונה געהאַט אַ צווייטען מאָל.

אַ פּאָר יאָהר שפּעטער האָט אין פּאַריז זיך בעוויזען אַ וואונדער-שעהנע פרוי, אַן אַקטריסע, וועלכע האָט געהאַט ליבע-געזאַנגען פון שפּאַנישע און פּאָרטוגעזישע קריטיקער. די פרוי איז דאָס געווען קלאָוד פראַנס. זי האָט שנעל געוואונען די הערצער פון די פּאַריזער מענער און פרויען, און גאָר שנעל איז זי געוואָרען אַ בעוואוסטהייט אין דער טעאַטער-וועלט. מאַנכע מענשען האָבען אַמאָל געמורמעלט, אַז זי איז אַמאָל געווען אין פּאַריז. זי האָט עס אָבער ענטשידען געלייקענט. זי האָט איהר ראָלע אַזוי גוט געשפּילט, אַז אפילו מענער מיט וועלכע זי האָט אַמאָל ליבעס געשפּילט האָבען איהר נישט דערקענט.

און די דאָזיגע קלאָוד פראַנס איז דאָס געווען די אַמאָליגע האַנסאַ וויטיג. יאָהרען-לאַנג האָט זי געקיגיגט אין פּאַריז און קיינער האָט נישט געוואוסט, אַז דאָס איז זי, די אַמאָליגע שווייצאַרישע מיידעל. איצט האָט מען זיך דערוואוסט, אַז די גאַנצע צייט, וואָס זי האָט געשפּילט אין די פילמס און געהאַט אַזאַ גרויסען ערפאָלג, איז זי אָבער אַלץ געווען אומגליקליך. איהרע אַ גוטע פריינדין, וועלכע פלעגט וואוינען מיט איהר אין איהר פּרעכטיגער סטודיאָ, דערצעהלט איצט, אַז געוויסע נעכט פלעגט זי איהר דערשרעקען, ווען זי פלעגט זיך אויפכאַפּען פון שלאָף מיט אַ ביטערען געיאָמער, ווען עס פלעגט איהר געלונגען איהר צו בערוהיגען, פלעגט זי דאַן זאָגען, אַז זי האָט געזעהן פאַר זיך די געשטאַלט פון אַ טויטער פרוי, וואָס האָט זיך געריסען צו איהר און נישט אַנדערש געוואָלט איהר בעגראָבען.

שפּעטער האָט זי זיך אַריבערגעצויגען אין אַ פּאַלאַץ אין דעם אַריסטאָקראַטישען טייל פון פּאַריז. זי האָט געשפּילט די הויפּטראָלע אין דעם בעוואוסטען פילם „דער קאַרנאַוואַל פון אמת", און קיין אַקטריסע האָט אפשר נישט געהאַט אַזוי פיל נאָכפאָלגער ווי זי האָט געהאַט. אַלע זענען געווען זיכער, אַז זי איז די גליקליכסטע פרוי אין פראַנקרייך, אָבער אין האַרצען האָט געגעסען אַ וואָרעם. די געשטאַלט פון מאַטאַ האַרי איז שטענדיג געווען פאַר איהרע אויגען. און ווערליג ווי עס ווערט איצט בעטאָנט פון פּסיכאָלאָגען, האָט טאַקע דאָס איהר געטריבען צום טויט. וואָלט קלאָוד פראַנס געווען זיין אַן אמת'ע פראַנצויזקע, דאַן וואָלט דער טויט פון מאַטאַ האַרי נישט געווען געווירקט אויף איהר אַזוי שטאַרק. זי וואָלט געפיהלט, אַז צוליב איהר ליבע פאַר איהר פאָטערלאַנד האָט זי געמעגט טון דאָס ברוטאַלע, וואָס זי האָט געטון. זי איז דאָך אָבער געווען אַ שווייצערין. זי האָט דאָך דאָס געטון נאָר צוליב דעם, ווייל איהר מאַן האָט פערדרעהט איהר יונגען קאָפּ. און דאָס האָט איהר געטריבען כמעט צו משוגעת, און ענדליך, אַז זי זאָל מאַכען אַ סוף צו איהר אייגענעם לעבען אין סאַמע בליהען פון שעהנקייט און גליק.

י. סאַנינאַ.

קריסטליכער אָפיציר איז זיך מגייר

און האָט חתונה מיט אַ יודישער דאָקטאָרקע.

אין לעמבערג קאָכט איצט מיט דער דאָזיגער געשיכטע.

מיט עטליכע יאָהר צוריק האָבען זיי זיך דערקאָנט אויף דער לעמבערגער אוניווערזיטעט. זי, חיה שטיינבערג שוו. זאַפּיאַנאָס האָט געשטודירט מעדיצין. ער, יאַן רעלסקי, אַ קריסט, האָט שטודירט יוריספּרודענץ. ביידע האָבען זיך ליב בעקומען, היים ליב בעקומען.

רעלסקי האָט געשטאַמט פון אַ אַריסטאָקראַטישער קריסטליכער פאַמיליע אויס זשולקיעוו. די יודישע סטודענטקע איז די טאָכטער פון אַן אָרימען יודישען שניידער אין לעמבערג.

עס זענען אַוועק עטליכע יאָהר. דאָס יודישע מיידעל האָט פערענדיגט איהר שטודיום. בעקומען דעם טיטעל פון ד"ר מעדיצין איז די יודישע סטודענטקע אַוועק קיין קראָקאָ, וואו זי האָט אַלס ערצטין פּראַקטיקירט אין דאָרטיגען יודישען שפּיטאָל.

רעלסקי האָט אָבער געמוזט איבעררייסען זיין שטודיום, ווייל מען האָט איהם גענומען צום מיליטער. ער איז אַריינגעטרעטען אין דער אָפיציר-שול און ער האָט באַלד אַוואַנסירט אויף אַ פּאָר-פּאָרוטשניק.

דער יונגער קריסט האָט אָבער נישט אויפגעהערט ליב צו האָבען זיין יודיש מיידעל, פון זשולקיעוו, וואו ער האָט געדינט ביים דאָרטיגען אולאַנער-פּולק איז ער געשטאַנען אין אַ כסדר'דיגער קאָרעספּאָנדענץ מיט זיין יודישער געליבטער, וואָס איז געווען אין קראָקאָ.

נאַטירליך האָבען רעלסקי'ס עלטערן, נישט געוואָלט הערען דערפון, אַז זייער זוהן זאָל חתונה האָבען מיט אַ זשידאָווקע. פרל. ד"ר שטיינבערג האָט זיך אָבער נישט בלויז געוואָלט שמד'ען, נאָר אפילו נישט געוואָלט הערען פון חתונה האָבען מיט דעם אָפיציר, אויב ער וועט זיך נישט מגייר זיין.

אין זעהר אַ שווערער און פערצווייפעלטער לאַגע האָט זיך דאַרום געפונען דער קריסטליכער אָפיציר. אָבער נישט געקוקט אויף די אַלע מניעות האָט ער בעשלאָסען חתונה צו האָבען מיט זיין יודישער כלה. מיט עטליכע וואָכען צוריק האָט דער אָפיציר בעקומען אורלויב, ער איז אַריבער קיין קראָקאָ און דאָרט איז צווישען פּאָר-פּאָלק אָפּגעמאַכט געוואָרען, אַז זיי זאָלען חתונה האָבען. דאָס יודישע מיידעל האָט ערקלערט, אַז איהר ברודער, וואָס געפונט זיך אין אַמעריקאַ וועט איהר שיקען 15 הונדערט דאָלאַר, זי האָט אויך עטליכע הונדערט דאָלאַר, זי וועט אַלזאָ האָבען אַ שעהנעם נדן, ער וועט זיך מאַכען אַ געשעפט אין לעמבערג און ווען זי וועט פערענדיגען איהר פּראַקטיק אין קראָקאָווער שפּיטאָל וועט זי אָנהויבען אַלס דאָקטאָרקע אָרדינירען אין לעמבערג זיי וועלען שעהן פערדינען און מאַכען אַ לעבען. נאָר אונטער איין בעדינג: ער מוז זיך מגייר זיין.

נישט קיין סך געטראַכט האָט רעלסקי בעשלאָסען זיך מגייר צו זיין. מיט צוויי וואָכען צוריק איז דאָס פּאָר-פּאָלק צוריק געקומען קיין לעמבערג. דאָ האָט זיך רעלסקי מגייר געווען. דאָ האָט מען איהם מל געווען און אַ נאָמען געגעבען אברהם.

דער יונגער אָפיציר איז צעהן טאָג נאָך דער אָפּעראַציע געלעגען קראַנק. פאָריגען זונטאָג ווען ער האָט זיך געפיהלט בעסער האָט מען געשריבען תנאים. בקרוב וועט פאָרקומען די חתונה. אברהם רעלסקי האָט איצט אַריינגעטראָגען אַ בקשה צו די מיליטער-מאַכט, אַז מען זאָל איהם בעפרייען פון מיליטער-דינסט.

מיט'ן ראָזיגען פאַקט קאָכט איצט דאָס לעמבערגער יודישע פערטעל.

—:0:—

אין די ציין פון טיגער

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

פון מאָריס לעבלאַן — 113

דער קלאַנג פון זיין שטימע איז געווען אַזוי שאַרף, אַז מען האָט געהערט דייטליך יעדעס וואָרט זיינס, דערביי איז זיין קול געווען אַזוי זאָנדערבאַר, אַזוי נישט מענשליך, אַז דאָן לואי האָט אויפגעציטערט און נערוועז צוגעדריקט דעם רעוואָלווער.

— ער וואָלט זיך בעדאַרפט צואיילען, אויב ער וויל קומען צו דער צייט!—האָט זיך שפּאָטיש צולאַכט דער פערברעכער,—אין 5 מינוט אַרום וועט שוין זיין שפּעט. ווי דו זעהסט, טייערע פלאָרענציע, בין איך אַ מענש אַ סיסטעמאַטישער...

גלייכצייטיג האָט ער עפּעס אויפגעהויבען פון דער ערד. דאָס איז געווען אַ שטעקען אין דער פאָרם פון אַ שטאָלץ און אָנשפּאַרענדיג זיך אויף דעם שטאָלץ, איז ער אַזוי געגאַנגען איינגעבויגען, ווי אַ מענש, וואָס האָט נישט קיין כח זיך צו האַלטען אויף די פיס—און פלוצים האָט ער זיך אויסגעגלייכט און אָנשפּאַרענדיג זיך אויף די שטאָלצען, איז ער אַרומגעגאַנגען איבער דער הייל און זי אויפמערקזאַם אַרומגעקוקט.

דאָס איז געווען אַ מאַנספּערשוין פון הויכען וואוקס. איצט האָט דאָן לואי פערשטאַנען דעם שאָפער, וועלכער האָט געזעהן דעם פערזאָן אין ביידע אַזוי פערשידענע פּאָזעס און ער האָט נישט געקאָנט אויסמאַלען, צי איז ער אַ קליינער, צי אַ גרויסער.

די דינגע פיסלען זיינע האָבען זיך אָבער געוואַקעלט אונטער איהם, ווי ער וואָלט נישט געקענט שטעהן אַליין אָהן אָנשטרענגונג. אין אַ מינוט אַרום האָט ער זיך ווידער איינגעבויגען.

דאָס איז געווען אַן'איינגעאַכער קאַליקע, אַ קריפּעל, געטראָפען פון עפּעס אַ קרענק פונם חוט-השדרה, אַ ראַכיטיקער שרעקליך אויסגעמאַטערט. דאָן לואי האָט פונקט דערזעהען זיין פּנים, בלאַס, ביינערדיגע באַקען, איינגעפאַלענע, און די הויט, ווי פּאַרמעט—אַ פּנים פון אַ סוכאָטניק.

ווען ער האָט געענדיגט אויסגעפאָרשט די הייל, איז ער צוגעגאַנגען צו פלאָרענציען און געזאָגט:

— כאָטש דו ביסט ביז איצט געווען זעהר אַרטיג, קיין איינמאָל קיין געשריי נישט געגעבען, מוז איך אָבער איצט אָנגעהמען איינינע פאָרזיכטיגקייטס-מיטלען כדי זיך צו פערהיטען פון אונגעוואונשענע סורפּריזען...

ער האָט זיך אָנגעבויגען איבער פלאָרענציען און פערבונדען איהר דאָס מויל מיט אַ ברייטען פוליאַר-טוך און נאָכדעם זיך צוגעבויגען צו איהר און אָנגעהויבען איהר עפּעס איינרוימען אין אויער, און נאָר זיין טייוולאָניש, שפּאָטיש געלעכטער האָט אַלע מאָל איבערגעריסען דעם שטילען געמורמעל ווייגעם.

דאָן לואי האָט געפיהלט, אַז עס דערנעהנטערט זיך די געפאַהר, אַז יעדע בעוועגונג פון דעם פערברעכער קען קאָסטען פלאָרענציען דאָס לעבען, ער קען זי פלוצים הרג'נען, אָדער איינשפּריצען איהר סם, צוליב דעם האָט דאָן לואי אָנגעשטעלט אויף איהם זיין רעוואָלווער, ער איז געווען זיכער אין זיך, אַז ער וועט טרעפען אין ציל...

אָבער וואָס האָט דער קאַליקע צו איהר געזאָגט? וואָס פאַר אַ שענדליכע פאָרשלאַגען האָט ער איהר געמאַכט? פאַר וואָס פאַר אַ פּרייז האָט ער זי געוואָלט בעפרייען?

פלוצים האָט זיך דער פערברעכער מיט כעס אויפגעהויבען און אויסגעשריען:

— צי פערשטעהסטו נישט, אַז דו ביסט פערלוירען? איצט ווען כ'האָב נישט פאַר וואָס מורא צו האָבען, אַז דו ביסט געווען אַזוי נאַריש און ביסט מיר נאָכגעפאָהרען און זיך איבערגעגעבען אויף מיין גנאָד אפשר מיינסטו, אַז דו וועסט מיך ריהרען, רעכענסט אויף מיין ליבע צו דיר? אויף וואָס רעכענסטו דען? דו האָסט אַ טעות, דיין טויט געהט מיך גאָר נישט אָן! איז וואָס? מיינסט אפשר אַז איך אַלט קאַליקע וועל דיך נישט קענען ערמאָרדען? אָבער איך הרג'ע דאָך נישט קיינמאָל! איך בין אַ צו גרויסער פּחדן, די האַנד וואָלט מיר געציטערט, כ'וואָלט מורא געהאַט... זיי רוהיג, פלאָרענציע, כ'וועל זיך נישט צוריהרען צו דיר און דאָך... אָ, זעה, איך גיב דיר אָפּ אַ דין וחשבון, ווי עס איז אַלץ גוט בעטראַכט, אָבער האָב נאָך נישט קיין מורא, עס איז נאָך בלויז אַן'איינלייטונג, אַ פּראָבע.

ער האָט זיך אָפּגעקעהרט און מיטהעלפענדיג זיך מיט די הענד, איז ער אַרויפגעקלעטערט אויף דער הייל און מיט אַ קליין העמערל, וואָס ער האָט געהאַט אין די הענט, האָט ער געגעבען אַ אַ פּאָר קלעפּ אין די אָנגעוואָרפענע שטיינער, מיט אַ טויבען געריוש האָבען זיך אָנגעהויבען שיטען שטיינער.

מיט איין שפּרונג איז דאָן לואי אַרויס פון זיין בעהעלטעניש מיט אַ פערצווייפלונגס-געשריי, ער האָט בליץ-שנעל זיך אָריענטירט, אַז די גאַנצע הייל און די שטיינער, וועלכע דעקען די הייל געפינען זיך אין אַזאַ פּאָזיציע, אַז דער קלענסטער קלאַפּ קען אונטערברענגען דאָס גלייכגעוויכט פון דער גאַנצער געביידע און אַלץ קען איינפאַלען. פלאָרענציע קען דאַן געפונען איהר טויט אונטער די חורבות.

אין עטליכע סעקונדען איז ער איבערגעקומען דעם האַלבען שטח, וואָס האָט איהם אָבגעטיילט פון פלאָרענציען, ווי אַ בליץ איז איהם דורכגעפלויגען דער געדאַנק: פאַרוואָס איז דער וועג אָנגעוויזען צו דעם אָרט? און ער האָט נישט בעוויזען צו דערענדיגען דעם געדאַנק ווי עס איז געשעהן די קאַטאַסטראָפע...

דאָרט, וואו ער האָט אַוועקגעשטעלט דעם פוס, האָט זיך די ערד פלוצים אונטער איהם אויפגעעפענט און ער איז אַריין אין אַ לאָך...

ער איז אַריינגעפאַלען אין אַ ברונעם, וועלכער איז געווען פערמאַסקירט און פערגלייכט מיט דער ערד.

עס האָט אָבער געטראָפען אַ נס. די עפענונג פון דעם ברונעם האָט געהאַט אַ 50 צענטימעטער, דאָן לואי איז געלאָפען אַזוי שנעל, אַז ווען איין פוס איז איהם אַריין אין דער עפענונג, האָט ער זיך מיט'ן גאַנצען קערפּער אַריבערגעוואָרפען צום צווייטען ברעג פון פלומפּ און זיך אָנגעכאַפּט אין די צווייגלעך, וועלכע האָבען געוואַקסען פון יענער זייט.

אַ דאַנק זיין אונגעוועהנליכער געשיקטקייט, וואָלט זיך דאָן לואי באַלד געקענט פון דעם לאָך אַרויסבעקומען, אָבער מיט צעהן טריט ווייטער איז שוין געשטאַנען דער גזלן מיט אַן'אויסגעצויגענעם רעוואָלווער אין די הענט.

— נישט ריהרען זיך פון אָרט! ווען נישט וועל איך דיר דעם קאָפּ אויף שטיקלעך צושמעטערן! האָט דער פערברעכער אויסגעשריגען.

אונטער דער דראָהונג פון טויט האָט דאָן לואי געמוזט בלייבען אָהן בעוועגונג.

זייערע אויגען האָבען זיך געטראָפען. די אויגען פון דעם קאַליקע האָבען געברענט ווי פייער.

(פאָרזעצונג קומט).

2 צוזאַמענפאָהרען פון יודישע לעהרער אין וואַרשאַ.

די לעהרער פון די „פּאָווּשעכני-שולען פאָדערן איינצופיהרען יודיש אלס אונטערריכטס-שפּראַך.

אין וואַרשאַ האָבען זיך געעפענט 2 צוזאַמענפאָהרען פון יודישע לעהרער־פעראיינען, פון די „פּאָווּשעכנע“ שולען און פון די יודישע מיטעל־שולען.

3

דער צוזאַמענפאָהר פון די יודישע לעהרער פון די „פּאָווּשעכנע“ שולען ווערט געעפענט אין זאַל פון אינזשיניערען־פעראיין (שליסקאַ 28). די עפענונגס רעדע האַלט דער פרעזעס פון דער צענטראַלע קראָנענבערג. אין נאָמען פון בילדונגס־מיניסטעריום בעגריסט דעם צוזאַמענפאָהר מיניסטעריאַל־ראַט עקערט, וועלכער שטעלט זיך אָב אויף דער בעדייטונג פון דער „פּאָווּשעכנער שול פאַר׳ן יודישען קינד“.

אין נאָמען פון דער שול־אָפּטיילונג פאַר נאַציאָנאַלע מינדערהייטען בעגריסט גאַטשעלניק שטאַטקעוויטש, נאָכהער אינספּעקטאָר מילער און טשעשעלסקי אין נאָמען פון פעראיין פון פריידענקער — פּראָף. ד״ר זאַקס, און פון „טור“ — רעפּ. טשאַפּינסקי. אין יודיש בעגריסט אין נאָמען פון דער שול־אָרגאַניזאַציע ש. מענדעלזאָהן, וועלכער שטעלט זיך אָב אויף דער גרויסער בעדייטונג, וואָס די אנפאַנגס שול האָט פאַר דער ערציהונג פון יונגען דור אָבער דאָס איז אַליין געוואָרען, ווען די ערציהונג איז אַ נאַציאָנאַלע, ווען זי ווערט געפיהרט אין דער מוטער־שפּראַך פון קינד אין יודיש. די לעהרער פון די „פּאָווּשעכנע שולען“ דאַרפען האָבען דעם מוט אויפצוהויבען דעם דאָזיגען קאַמף.

נאָכדעם ווי עס בעגריסט דעם צוזאַמענפאָהר אין נאָמען פון די יודישע מיטעל־שול־לעהרער ה׳ גאָלדסאָבעל ווערט געוועהלט אַ פּרעזידיום פון פאָלגענדע: ראָזענטאַל, (וואַרשאָ) פאָרזיצענדער, פאָפּיעק, הענדלער, פּרל. ליכטענשטיין (לאָדז) אָסטראָוובנע (וואַרשאָ), נאַדלער (מאַקאָוו) און פיאַנקאַ (אָסטראָלענקאָ).

עס ווערען דאַן געהאַלטען פאָלגענדע רעפעראַטען: ה׳ טרומפּער — דער כאַראַקטער פון דער „פּאָווּשעכנע“ שול; טיבערובנאַ — דער כאַראַקטער פון דער שול פאַר די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען און ה׳ ביטלאָוו — „די אַרבייט פון לעהרער אין דער שול“. דער גרונד־געדאַנק פון רעפעראַט וועגען דעם כאַראַקטער פון דער שול פאַר די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען איז געווען, אַז די מלוכה איז מחויב צו עפענען שולען פאַר די קינדער פון די מינדערהייטען אין דער מוטער־שפּראַך.

אין דער דיסקוסיע, וועלכע איז געפיהרט געוואָרען איבער אַלע רעפעראַטען איז דער צענטראַל פּונקט געווען די פראַגע פון דער אונטערריכטס־שפּראַך פאַר יודישע קינדער.

ה׳ קאַנאַן (לאָדז) האַלט זעהר אַ שאַרפע רעדע און ווייזט אָן, אַז נישט בלויז, וואָס די רעגירונג ערפילט נישט די גערעכטע פאָדערונגען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פּוילען בנוגע עפענען שולען מיט יודישער אונטערריכטס־שפּראַך נאָר אַפילו די שוין עקזיסטירענדע פּריוואַטע שולען ווערען נישט סובסידירט דורך דער מלוכה.

אין דער דיסקוסיע האָט זיך אויך בעטייליגט דער פערטרעטער פון בילדונגס־מיניסטעריום ה׳ עקערט, וועלכער ערקלערט, אַז עס איז נאָך זעהר שווער צו אָרגאַניזירען דאָס שול־וועזען פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, ווייל עס טרעפען פאַלען, ווען אוקראַינער האַלטען זיך פאַר ווייס־רוסען און ווייס־רוסען — פאַר אוקראַינער און זיי אַליין קאָנען נישט פעסטשטעלען וואָסער שפּראַך זיי ווילען.

אויף די פאָרוואורפען פון ה׳ קאַנאַן, ערקלערט ה׳ עקערט, אַז די יודישע פּריוואַטע פאָלקס שולען ווערען גראָר פּריוויליגירט, והא ראיה: פון הונדערט טויזענט זלאָטעס וואָס דאָס מיניסטעריום האָט אויף פּריוואַטע שולען פון די מינדערהייטען בעקומען די יודישע שולען גאַנצע 26 טויזענד זל...

אין דער ווייטערדיגער דיסקוסיע האָבען זיך אַלע אָנוועזענדע אַרויסגעזאָגט, אַז די אונטערריכטס־שפּראַך אין די פּאָווּשעכנע שולען דאַרף זיין פאַר יודישע קינדער אין יודיש.

דער צוזאַמענפאָהר פון די מיטעל־שול־לעהרער.

שבת פאַרטאָג האָט זיך אין דער שול פון פּרוי שטרומף (פּראָסטאַ 8) געעפענט דער צוזאַמענפאָהר פון די יודישע לעהרער פון די מיטעל־שולען.

דעם צוזאַמענפאָהר עפענט דער פּרעזעס פון דער צענטראַלע ה׳ גאָלדסאָבעל און אַלס מיטגלידער ווערען געוועהלט: דירעקטאָר עהרנרייך (פּרעזעס), קרוליק (לאָדז), פּרוי ד״ר ל. פּרץ (זאַגלעמביע), ד״ר ס. שטעקעל (ביאַליסטאָק), ד״ר אהרן קלײן (ווילנא). אין נאָמען פון פּוילישען לעהרער־פעראיין בעגריסט דעם צוזאַמענפאָהר דער גענעראַל־סעקרעטאַר שווידווינסקי. פון פעראיין פון „פּאָווּשעכנע“ שוהל־לעהרער — ה׳ ביטלאָוו און פון פריידענקער־פעראיין — פּרוי ד״ר זאַקס.

עס ווערט דאַן געהאַלטען אַ רעפעראַט פון פּרוי קאַרמאַן: „דער געזעץ־פּראָיעקט וועגען דער אָרגאַניזאַציע פון שול־וועזען“.

די רעפערענטין שטעלט זיך אָב אויפ׳ן געזעץ־פּראָיעקט, וואָס ווערט איצט פּערפּערטינט דורכ׳ן בילדונגס־מיניסטעריום, וואָס ענדערט לגמרי די אָרגאַניזאַציע פון שול־וועזען און זי ווייזט־אָן, אַז ביי אַזאַ קאַרדינאַלע פראַגע האָט מען זיך נישט פערשטענדיגט מיט די פערטרעטער פון דער לעהרערשאַפט, וועלכע וואָלטען געקענט אַריינברענגען היכטיגע אָנווייזונגען. דערביי ווייזט די רעפערענטין אָן אויף אַ רייה פעהלער, וואָס דער געזעץ־פּראָיעקט האָט, און טראָגט־אַריין אַ רעזאָלוציע אויפצופאָדערן דאָס מיניסטעריום, אַז דער פּראָיעקט זאָל נאָכאַמאָל רעדאַגירט ווערען מיט׳ן אנטייל פון דער לעהרערשאַפט; עס זאָל אָהן קאָמפּראָמיסען רעאַליזירט ווערען דאָס עפענען אומזיסטע, וועלטליכע שולען אויפ׳ן חשבון פון דער מלוכה אין דער מוטער־שפּראַך פון די קינדער, און עס זאָלען ביי די 8־קלאַסיגע שולען אָפּגעשאַפט ווערען די ערשטע דריי קלאַסען, אַזוי אז די, וואָס ענדיגען די „פּאָווּשעכנע“־שול, זאָלען זיין די קאַנדידאַטען צו די מיטעל־שולען.

אַרום דעם דאָזיגען רעפעראַט האָט זיך ענטוויקעלט אַ שאַרפע דיסקוסיע און נאָכהער האָט דירעקטאָר עהרענרייך געהאַלטען אַ רעפעראַט א. ה. ט. „די אַקטועלע פּראָבלעמען פון שול־וועזען“.

צווישען אַנדערען ווייזט דער רעפערענט אָן, אַז דעם לעהרער אין די פּריוואַטע מיטעל־שולען קומט־אויס צו אַרבייטען ביי זעהר שווערע פּאָליטישע און מאַטעריעלע בעדינגונגען און ער טראָגט אַריין אַ רייה רעזאָלוציעס: 1) אָבצושאַפען די רעדקרעטען, וואָס פערגוואַלדיגען די פּאָליטישע רעכט פון די לעהרער; 2) איינפיהרען דעם העכערונגס־טאַריף; 3) איינגלידערן דאָס יודישע פּריוואַטע שול־וועזען און דאָס שול־וועזען פון אַנדערע מינדערהייטען אין נעץ פון מלוכה־שול־וועזען; 4) צולאָזען יודישע לעהרער אַלס לעהרער אין מלוכה׳שע שולען; 5) אומאָפּהענגיג מאַכען די לעהרערשאַפט פון די אַדמיניסטראַטיוו־פּאָליטישע אָרגאַנען און 6) עפענען אומזיסטע וועלטליכע צוואַנגס־שולען אויפ׳ן חשבון פון דער מלוכה אין דער מוטער־שפּראַך פון קינד.

די דיסקוסיע איבער דעם דאָזיגען רעפעראַט איז געווען זעהר אַ ברייטע און האָט זיך פערצויגען ביז שפּעט.

דאָס יודישע לעבען אין זגערזש.

(פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

פאַר׳ן קריג האָט ביי אונז עקזיסטירט אַ „ראַבּראַטשינאָשטש“, וועלכער האָט געפיהרט אַ ברייטע טעטיגקייט אויף פערשידענע געביטען. ס׳האָט עקזיסטירט ביי איהם אַן אָפּטיילונג פאַר גמילת חסדים, פאַר בילדונגס־צוועקען, שטיצע א. א. וו. זייט׳ן קריג איז די טעטיגקייט פון דער וויכטיגער אינסטיטוציע, וואָס האָט פיל געלייסטעט פאַר דער יונגער אָרימער יודישער בעפעלקערונג, איינגאַנצען איבערגעריסען געוואָרען. די גמילת חסדים־קאַסע דאָס אפילו איבערגעלאָזט פיל חובות אין שטאָט, וואָס אַ טייל פון זיי לאָזט זיך איינקאַסירען, אָבער ס׳איז גאָרנישט געטון געוואָרען.

אויף דער איניציאַטיוו פון ה׳ משה איינער איז חוה״מ פּסח צוזאַמענגערופען געוואָרען אַ בעראַטונג פון היגע כלל־טוער און ס׳איז בעשלאָסען געוואָרען אויפצולעבען די אינסטיטוציע, ס׳איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ קאָמיסיע פון 7 פּערזאָן, וועלכע האָבען בעקומען דעם אויפטראָג איינצוקאַסירען די חובות און אָנצוהויבען אַ טעטיגקייט.

*

לויט דער איניציאַטיוו פון לאַווניק ה׳ יששכר שוואַרץ האָט דער היגער מאַגיסטראַט בעשטימט אַ סובסידיע פאַר „השומר הצעיר“ פון 300 זל. דער „השומר הצעיר“ צעהלט ביז 60 מיטגלידער יונגליך און מערלעך אין עלטער פון 11 ביז 16 יאָהר. פאַר די מיטגלידער ווערט געפיהרט אַן אויפקלערונגס־טעטיגקייט. די סובסידיע וועט פערוועגדט ווערען אויף איינצואָרדנען אַ זומער־קאָלאָניע פאַר די מיטגלידער, כדי צו פערשטאַרקען די מיטלען איז אויך איינגעאָרדענט געוואָרען אַ קינאָ־פאָרשטעלונג אין „לונאַ“.

*

די היגע געזעלשאַפט „אָווענד קורסען פאַר אַרבייטער“ פיהרט אַ רירעוודיגע טעטיגקייט צווישען די יודישע אַרבייטער.

דער מאַגיסטראַט האָט פאַר זיי בעשטימט אַ סובסידיע פון 300 זל. כדי צו פערגרעסערען זייער ביבליאָטעק, האָט די געזעלשאַפט איינגעאָרדענט אַ אָפּצייכנונג־פּערקויף אין די גאַסען.

*

אין זגערזש וואוינט לעצטענס דער סטריקאָווער רבי, וועלכען ס׳האָט אַהער אַראָפּגעבראַכט איינער פון זיינע מקורבים אַ געוויסער ר., דערווייל ווענען אונטערגעקומען די וואָהלען און ה׳ ר. האָט זיך אָנגעשלאָסען אָן די אָנהענגער פון דער ליסטע 18, דאָס האָט אַזוי אויפגעבראַכט די חסידים, אַז זיי האָבען דעם ה׳ ר. נישט אַריינגעלאָזט אין שטיבעל צו דאַווענען.

א תושב.

חתונה פון ווישניצער רבי׳נ׳ס אייניקעל.

טויזענדער געסט קומען מיט ספּעציעלע צוגען אויף דער חתונה.

וויען, (י.ט.א.) אין שטעטעל טעטשטע אויף דער רומעניש־טשעכאָסלאָוואַקישער גרעניץ איז די טעג פאָרגעקומען אַ פּראַכטפולע חתונה פון 18־יעהריגען אייניקעל, פון ווישניצער רבי׳ן מיט זיין 16־יעהריגער וואונדער־שעהנער כלה, אַן אייניקעל פון סאַנדזער רבי׳ן.

אין דער חתונה האָבען זיך בעטייליגט פיל רבי׳שע הויפען און טויזענדער געסט, וועלכע זענען געקומען צופאָהרען מיט ספּעציעלע צוגען.

אינ׳ם מצוה־טענצעל אונטערן פרייען הימעל אויף די גאַסען פון שטעטעל האָבען זיך בעטייליגט 3000 חסידים. די פייערונג איז אויפגענומען געוואָרען דורך ספּעציעלע פילם־אַפּאַראַטען.

ווי די אָראָדער צייטונגען טיילען מיט, זענען בעת דער חתונה־סעודה פערנוצט געוואָרען 15,000 אייער, 7,500 היהנער און 3000 קילא פלייש. בעת דער סעודה האָבען געשפּילט ספּעציעלע ציגיינער־אָרקעסטערס.

די מאַכט האָט אַרויסגעשיקט אין שטעטעל אַ גאַנצען רעגימענט פּאָליציי צו האַלטען אָרדנונג בעת דער חתונה.

—:O:—

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20.

גאַסטראָלען פון די בעליבט. אַרטיסטען חנה לערנער און דוד זיידערמאַן

היינט, מאָנטאַג, 9 אין אָווענד גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעל. פון 1 ביז 2.50

דער מאַסקירטער

אין 3 אַקטען מיט פּראָלאָג און עפּילאָג פון ראַקאָוו.

הויפּט־ראָלען: „סאָפיע“—ח. לערנער; „סיימאָן“—דוד זיידערמאַן.

ס׳נעהמען אָנטייל פּ ר ו י ע ן: בעזמאַן, זעווקינאַ, מאַכאַראָווסקאַ, פאָדערמאַן. מ ע נ ע ר: אַריעל, אייזענבערג, בירנבוים, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, נייהויז, פּאָליאַנסקי, צווייליך. מוזיקאַלישע לייטונג: ל. זעלמאַן. טענץ איינשטודירט פון טאַנץ־מייסטער ב. ליבאָוויטש. אַדמיניסט.: א. בעזמאַן, בילעטן־לייטער: מאַכאַראָווסקי. בילעטען אין פילהאַרמ.־קאַסע.

א מישונג פון אנשטענדיגקייט און אויסגעלאַסענקייט.

(ענדע פון דער 3־טער זייט)

רען אַ פּראָרוקטיוו עהרליך לעבען, נעפינען זיי אין זיך גאַנצע אוצרות אומערליכע ענערגיע. מאַנכע פון זיי האָבען געלייגט זייער האַרטע לאָפּע אויף גרויסע פירמעס, ליפעראַנטקעס פון גרויסאַרטיגע געסט און מיוחסים. מ׳פּילט נאָך אפשר דעם שלעכטען ריח, ווען דער האַנדעל שטעהט איין אין אַ בּיי־לינען קוואַרטאַל; ווערט ער אָבער נתעלה צו אַ „שאַנזעליזעע“, צו אַ פּלאַס דע ל׳עטואַל אָדער צו אַן אַנדער גרויסאַרטיגען קוואַרטאַל, דאַן ווערט ער, אין גענענטייל, גאַנץ חשוב. האָט דען אַ פראַנצויזישער מלך שוין לאַנג נישט אויסגעפונען, אַז „געלד האָט קיין ריח נישט?“

אין אַלגעמיין איז די פראַנצויזישע פרוי זעהר געהאָרכזאַם און אָנערקענט אין תוך די אויטאָריטעט פון איהר מאַן. די „געפאַלענע“ איז מקבל באהבה די ערנסטע עקספּלואַטאַציע פון איהר „בעל־הבית׳טע.“ זי ווייסט, אַז די געזעלשאַפט וועט זי נישט פערטיידיגען. קעגען דער פרוי וואָלט זי שוין אפשר רעוואָלטירט, ווייסט זי אָבער, אַז הינטער דער פרוי שטעהט דער „ער,“ דער מאַן. ס׳רוב ווייזט ער זיך נישט פאַר זיי. ווייל נישט בילינ ווערען. צו מענער ווערען קיין „הייזער“ קאָנצעסיעס נישט אַרויסגעגעבען. דער פּאַטענט איז מאָנאָפּאָליזירט פאַר דער פרוי. וואָס־זשע טוט דער מאַן אַ גאַנצען טאָג? קיין מצות אודאי נישט. זיין הויפּט־בעשעפטיגונג בעשטעהט אין: עסען, טרינקען, שפּילען, געהן שפּאַצירען און פיהרען דעם הונט שפּאַצירען...

ער ווייזט זיך נאָר ווען מ׳דאַרף, דער סטראָשידלע, די דיסציפּלין אין די „ראַנדעוואו הייזער“ — ווי מ׳רופט זיי אידעל אין פּאַריז, — איז זעהר גרויס. פאַרהאַן אַזעלכע 203 „הייזער“ אין פּאַריז (חוץ ביער־האַלעס).

* * *

אין דער פּאָפּולערסטער יודישער גאַס אין פּאַריז, אין סאַמען דורכגאַנג, ווי אַ שילד פון דער גאַס, איז פאַרהאַן גאַנצע דריי עפענטליכע הייזער. אין זיין בוך: „הייזער פון דער געזעלשאַפט“ שרייבט זשאַק דאָבערטי:

„ווייערע שכנים זענען יודישע יאַטקעס, קאַפעס מיט שילדען: ארץ ישראל וויין, און מצה־פאַבריקען. דער קליינער יודישער קרעמער, וועלכער בענקט נאָך ציון, ציהט אַריין אין זיין נאָז, ווי אַן אָריענטאַלען ריח־ניחוח, די פערגיפטעטע און שאַרפע בלום פון זנות.“

אין איינעם פון די הייזער איז לאַנג געווען אַ געהילפס־בעל־הבית׳טע, די בעריהמטע „קאַסק ד׳אָר“ (דער „רויטער העלם“) וואָס איז יאָהרעלאַנג געווען אַ פּאַריזער קעניגין פון טראָטואַר.

די דאָזיגע שעהנע פרוי מיט׳ן רויטען קאָפּ האָר, ווי אַ העלם, וואָס האָט געברענט אין ליכט פון טאָג און ווי אַ רויטער פייער־קנויל ביינאַכט, איז געווען די בעריהמטע פרוי אין איהר זשאַנר. דער שטענדיגער קאַמף־אָביעקט פון אַ געוויסען אַפּאַשען־קרייז, וואָס האָט זיך נישט אויפגעהערט צו שלאָגען פאַר איהרע לאַנגע שווערע צעפּ. אין בערהויפּט האָט זיך קאָנצענטרירט די מלחמה צווישען צוויי אַפּאַשען־ראָמאַנטיקער לעקאָ און טאָ.דאָ. ביידע האָבען זיי געהאַט באַנדעס, וועלכע האָבען זיך געטראָפען ביינאַכט אויף די פּאַריזער בולוואַרען. זי, די פרוי מיט׳ן רויטען העלם, האָט זיך צוגעזאָגט פאַר דעם, וואָס וועט זיין דער זיגער. געקומען איז צו געשלעגען און 20 מאַן זענען געפאַלען טויט צוליב די שיינע צעפּ פון דער „קאַסק ד׳אָר.“ ביידע קאָנקורענטען זענען אָפּגעשיקט געוואָרען אויף גויאַנאַ (פראַנצויזישע קאַטאָרגע). קאַסק ד׳אָר אַליין איז אַרויסגעטראָטען פאַר׳ן געריכט און פּאַריז האָט זיך מיט איהר פאַסמאַקעוועט. אַ פּאַריזער טעאַטער־דירעקטאָר האָט געוואָלט, אַז דער „רויטער העלם“ זאָל אויפטרעטען אויף אַ ביהנע, אָבער דער פּרעפעקט האָט נישט געלאָזט זי אַרויסשטעלען אויף אַ פּיעדעסטאַל. נאָך איהר פּוראָר האָט דער „רויטער קיווער“ געמאַכט רייזעס: אין עגיפּטען, אין באָמביי מיט אַ רוסישען פּרינץ. אָבער דער „רויטער קיווער“ האָט געבענקט נאָך פּאַריז און איז צוריקגעקומען אַ היים. דאָ האָט זי חתונה געהאַט מיט אַן ערליכען קצב־יונג און איז געוואָרען אַ בעשיידענע געהילפס־מאַטראָנע אין אַן עפענטליך הויז אין דער יודישסטער פון די יודישע גאַסען אין פּאַריז...

נ. פ—ק.

Dr. med. St. Heinrich

POMORSKA 10, tel. 47-67.

ספּעציאַליסט פאַר קינדער־ און אינערע קראַנקה. בעהאַנדלונג מיט קינסטליכע בערגזון־בעשטראַהלונגען (קוואַרץ־לאַמפּען). נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

„אררט“

זאַבאַדניאַ 43.

אַרטיסטישער רעווי און קאַמער־טעאַטער

אונטער דער לייטונג מ. בראָדערזאָן

היינט, מאָנטאַג – 1 פאָרשטעלונג: אָנהויב 9.30 אין אָווענד

שנים עשר מי יודע?

1. פּסח	7. סאָלעם אַלייקום
2. סקעטש	8. ישוב׳ניקעס
3. קיישלען	9. נאָך דער חופּה
4. לופט־פליהער	10. חסידישער טאַנץ
5. זייגערל	11. מאָביליזאַציע
6. מלוה מלכה	12. בעקערלעך.

דינסטאַג, ד. 17־טן—2 פאָרשטעל.

אין פילהאַרמאָניע

אָנהויב 8 און 10.15 אַ זייגער אָווענד

לטובת דער קימפּעטאָרין־קליניק

פאָלודניאָוואַ 19.

קינא „MIMOZA“ 178 קילינסקי 178

גרױסע פרעמיערע! הײנט און פאָלגענדע טעג! גרױסע פרעמיערע!

אין א דאָפּעלטען פּראָגראַם:

2 שלאַגערן קרבנות פון גט

אין די הױפּט-ראָלען — די בעריהמטע:
Klara Bow
i Esther Bronson

א װײב אױף 2 װאָכען

װאונדערבאַרע און ריכטיגע שאַמפּאַנער סאַלאָן-קאָמעדיע פול מיט פרעהליכען הומאָר
אין די הױפּטראָלען די בעװאוסטע פילם-אַרטיסטען:
RYSZARD DYX i BETTY BRONSON

אַנאַנאַס! קירצליד: „דער מאַן מיט דער בײטש“ מיט דעם בעריהמטען אַרטיסט DOUGLAS FAIRBANKS אין דער הױפּטראָלע.

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת?
פאַרװאָס לױפט יעדער אין ביוראָ פּעטריקאָװער 17?
ואמרת אליו, זאָלסטו איהם זאָגען
— אז אין דעם ביוראָ —

17 פּעטריקאָװער 17

דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, װאו ס'װערט ערלעדיגט און געװיסענהאַפט געשריבען לױט'ן אױסטאָװ אַלערלײ ביטעס קלאַװזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אױף אַלע שטעט א. פּױלען, אַפּעלאַציעס צי-װילנע און קאַרנע אַפּאָזיציעס, אַדװאָ-קאַניעס, רעקורסען װעגען דירה אין אױשאַנד-ראָזיעמטשי, װעגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו און אַלע פּאָליציי-בעצירקען. אקטען אינטער-ציזיעס, אקטען דאַראָװיזנעס, קאַרנע ספּראַװעס, װי אױך איבערזעצונגען אין אלע שפּראַכען. ספּעציאַליסט פון שותפות-אַקטען.

מיט אכטונג י. מאַנעלאַ, רעכט-קאָנסולענט.

א בשורה טובה פאַר לאדז!

פאַר 2.50 זל.

עלעקטריש בעלײכטונג אין שטוב

יעדער אײנציגער קען בעקומען עלעקטריש בעלײכטונג אין שטוב פאַר 2.50 א װאָך פאַר יעדען פ. װי אױך איבעראַרבײטען אַלטע אַנלאַגעס אױף נײע, פון ליטשניק אױף אַגראָניטשניק, פּראָטאָקאָלען פון עלעקטראָװניע. אַלעס ערלעדיגט די קאָנצעסיאָנירטע פירמע

ח. סאָלניק, לאָדז צעגיעלניאַנאַ 63

פראָנט-געװעלב אין הױז פון פּױלישען טעאַטער. בעמ. זשאַרובקעס „Philips“ און „Osram“ שטענדיג אױף לאַגער מיט 25% בילינער. קומט און איבערצײגט אײך.

לעטשניצע פון דאָקטױרים ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 63-37
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָװענד.

ד"ר װאָלינסקי	נאָז, האַלז, אױרען קר.	4—3
ד"ר קעמפּנער	קינדער קראַנקהײטען	12-9½ 5-4
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1—11
ד"ר לױבימש	הױט- און געשלעכטס-קר.	1—12
ד"ר שמירגעלד	נערװען און גײסטיגע קר.	2—12½
ד"ר גאָלדפלאַם	אױגען-קראַנקהײטען	1—12
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע-קראַנקה.	3—1
ד"ר בערגמאַן	פרױען און געבורטס-הילף	4—3

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען װי שטאַמלען א. א, װי פּאַקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אינ-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אױף פּערלאַנג—װיזיטען אין שטוב—אין לאַבאָראַטאָריום װערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, װי אױך פלעגמאַ און בלוט.

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.
װי אױך א דענטיסטישער קאַבינעט.

ד"ר זילבערשטײן	צאָהן-אַרצט	2—10 נמ.
ד"ר ראָזשינסקי סמאַראָמאָלסקא	צאָהן-אַרצט	7—3

קינסטליכע צײהן, קאָראָנען, פּאָמבען א. א. װ.
די לעטשניצע איז אױך אָפען זונטאָג.

װיכטיג פאַר ה"ה פריזיערס!!!

קעלנישע בלומען=װאַסער	3.50 א קילאָ
װעזשעטאַל	1.50 "
ראַזיר=זײף „פּיקסין“	7.60 "
„בריליאַנטין“	3.50 "

װי אױך איז צו בעקומען פערשידענע פלאַטין- און שטאָהל=זאַכען צו פאַבריקס-פּרײזען.

מיט אכטונג

י. דרוקער, זאַװאַדזקאַ 11.

פרײז 2 זל. שנעל און ריכטיג! פרײז 2 זל.

רעכטס=קאָנסולענטען=ביוראָ

„פּאָראַדאַ“-„PORADA“

10 פּיעטריקאָװער 10

אונטער לײטונג פון א לאַנגיעהריגען און רומיירטען ניריכטס-רעפעראַר שרײבט אַלערלײ ביטען און אַפּעלאַציעס, קלאַװזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס. אינפאָרמירט און שרײבט אין אַלערלײ מיליטער-ענינים. אױך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפּראַכען. 258

װילנער ספרים-סקלאַד פערטרעטונג פון קאַלאַמײער טלתים

25 פּראָצ. ביליגער!!

בײ א. מ. גרובשטײן װסכאָדניאַ 54 פראָנט 1-טער שט.

איז צו בעקומען ש"ס, מגורים, רמב"ם, מדרשים, פּסוקים, משניות, עין-יעקב, מחזורים, סידורים. אױך די בעװאוסטע קאַלאַמײער טלתים פײנע און טעקיקיש-זײדענע, װי אױך טלתים-קטנים, א ספּעציעלער אױסװאַהל פון כלה-סידורים פראַכט-לעדער-באַנד, אױך קראַקאָװער זײדענע-גאַרטלען, קאַפּלעך, ציצית מזוזות א.ז.װ. אַלעס מיט 25% בילינער. געדענקט נור בײ א.מ. גרובשטײן װסכאָדניאַ 54 פראָנט 1, שט. שטענדיג אָפען ביז 11 אַוו

אינגיכען דערשײנט אין אונזער שטאָדט דער 1-טער נומער פון ליטעראַרישען חודש-זשורנאַל

„טריט“

אין װעלכען ס'בעטײליגען זיך: אָפּאָטשינסקי פּ., בערש-לינג מ., גיפּס י., העלמאַן מ., װיטענבערג מ., זעלקאָ-װיטש י., טורקאָ י., פוקס ה.ל., קרױ י.ל., שפּיגעל. י. ראַבאָן

װעגען אַלע ענינים זיך װענדען צו:
מ. װיטענבערג, זגערזשער 16. 978

לײה-ביבליאָטעק

אױפ'ן נאָמען פון

א. אײזענשלאָס

11 פּאָלודניאָװאַ 11

איז אָפען מאָנטאַג און מיטװאָך פון 5—9 אָװענד
שבת — פון 10—1 מיטאָג און פון 4—9 אין אָװענד

א האַנד-נײהערין

און א לערן=ױנגעל צו מענער-בעשטעלטע אַרבײט װערט געזוכט בײ רײך, װאָלבאָרסקאַ 34. 984

א װעש-נײהערין

װי אױך אַן אױספּערטיגע-רין, װערען געזוכט זגערזשער 14, פראָנט,װ.16.

א שטעפּער

װי אױך א לערן-ױנגעל באַלד געצאָהלט, װערען געזוכט. זיך מעלדען בײם שטעפּער-מײסטער װײנ=פּעלד, גלובנאַ 33. 987

א שותף

צו א געזיכערטער פרנסה מיט א קאַפּיטאַל פון 3—4 טױזענד זל. צו א גוט-אײנ-געפיהרטע האַבער-געשעפט מיט א ענטשפּרעכענד לאָ-קאַל, װערט געזוכט. אָפּפער-טען אונט. „פרנסה“ אין אדמ.

Okazyjnie
do sprzedania
Urządzenie sklepowe
„Symphonia“
Konstantynowska 30.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 97, tel. 51-78.

Dr.med. A. MAZUR

אױערען און האַלז-קראַנקהײטען, שטימע-און שפּראַך-פעהלערן (שטאַמלען א. א. װ.)

האָט זיך איבערציגען פון נאַרוטאָװיטש 44

אױף װסכאָדנאַ 65, טעל. 66-01

(אײנגאַנג אױך דורך פּעטריקאָװער 46).
נעהמט אָן פון 11[50]—12[30] און פון 3—5 נאָכמ. 770

Dr. med.
J. MANDELBAUM
Zawadzka 16a, tel. 27-52

ספּעציאַליסט פאַר אינערליכע און נערװען-קראַנקהײטען.

נעהמט אָן טעגליך פון 5 ביז 7 אָװענד.

Dr. ROŻANER

ספּעציאַליסט פאַר הױט-, װענערישע קראַנקהײטען און מענער-שװעכע.
הײלונג מיט קװאַרץ-שטראַהלען און דיאַטערמיע
Dzielna 9 (Narutowicza), tel. 28-98.
נעמט אָן פון 8—10 און 5—8, פרױען פון 3—4 װאַרטע-זאַל פאַר פרױען.

Dr. H. Wołkowyski

זאַכאָדניאַ 57 (צעגעלניאַנאַ 49)
טעלעפאָן 37-70

ספּעציעל-אַרצט פאַר הױט- און װענערישע קראַנקהײטען, מענער-שװעכע, בעהאַנדלונג מיט קװאַרץ-שטראַהלען.

נעהמט אָן פון 1—2 און פון 4—8 אָװענט, פאַר פרױען פון 4—5 אין א באַזונדער װאַרטע-זאַל

Dr.
Med.
I. WEINBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02.

אינערליכע קראַנקהײטען, ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהײטען. בע-שטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון. נעמט אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 6—7. אין דערהײם פון 3—5 נאָכמ.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

W Piątek i dni następnych
Dla dorosłych początek seansów o godz. 6, 8 i 10

„CHANG“

Dla młodzieży początek seansów o godz. 2 i 4
CHAPLIN ROBI KARJERĘ I JAKO BOKSER
Wpoczekalniach kina codz. do g.22 audycje radjofonicz.

מעבעל | קויפט נישט קײן | מעבעל

מעבעל

פריהער איידער איבערצײגט אײך נישט אין מײן

44 מעבעל-געשעפט 44

גדאַנסקאַ (דלוגאַ)
טעלעפאָן 62-56

CH. ŁAZNIK

מעבעל שײנע און ביליג.

איך קױף און פערקױף מעבעל

דיװאַנעס, פעלצען, נײ-מאַשינען, גאַרדעראָבען, סאַמאָ-װאַרען א.ז.װ. און צאָהל די העכסטע פרײזען

א. װײלצמאַן נאַרוטאָװיטשאַ 19 (דזיעלנאַ)

אין מעבעל-געװעלב, (פּריװאַט-װאָהנונג שענקעװיטש 29)
בײ מיר איז שטענדיג דאָ פערשידענע געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקױפען. 815

לעטשניצע פון דאָקטױרים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 33-16.

ד"ר ראַקאָװסקי	נאָז האַלז, אױרען קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רױשאַנער	הױט און געשלעכטס קר.	10—11 1—3
ד"ר גאָלדשטײן-פּאָלאַק	אױגען-קראַנקהײטען	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאַן	נערװען קראַנקהײטען	12—2
ד"ר ראָזענצװײג	קינדער-קראַנקהײטען	10—12 4—5
ד"ר פּאַפּיערני	פרױען און געבורטס-הילף	11-1½ 5—6
ד"ר קאָנטאָר	כירורגישע-קראַנקהײט.	5-4 זונ. 1—2
ד"ר װײנבערג	אינ. הארץ לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר כאָפּעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-אַרצט	3—7
נ. ראָזען	צאָהן-אַרצט	9—2

צאָהן-פּלאָמבירונג, בעלײכטונגען, קאָראָנען, פּלאָמבען א. א. װ.
בײ דער לעטשניצע איז געעפענט געװאָרען

א רענטגען-אינסטיטוט

הײלונג פון הױט קראַנקהײטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגען-שטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלײכטונג, קװאַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר שטאַמלער.
אימפּונגען געגען שאַרלעך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אױך אָפען זונטאָג.
װיזיט אין דער שטאָט.

ערצטליך-קאָסמעטיש. גאַבינעט

פּראָפ. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָװענד

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Członkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.